

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ΤΟΥ

ΑΡΘΗΤΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Λ. Δ. Μ.

ΠΟΛΥΧ.

1900.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΟΔΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΟΔΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΟΔΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΟΔΙΑ

6

ΤΗ
98

5,000

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΜΟΣΧΑΚΗ

ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ΗΤΟΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΩΝ ΤΗΣ ΟΚΤΩΝΧΟΥ ΤΩΝ ΔΕΣΠΟΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

διὰ τὰς τρεῖς τάξεις τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων
ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΛΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1898

1897
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΠΝΑΤΙΟΥ ΜΟΣΧΑΚΗ

ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ΗΤΟΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΩΝ ΤΗΣ ΟΚΤΩΗΧΟΥ ΤΩΝ ΔΕΣΠΟΤΙΚΩΝ

ΚΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

διὰ τὰς τρεῖς τάξεις τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων
ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΞΥΤΕΡΑ

Δημήτριος
Βόγδας

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1898

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ
συγγραφέως καὶ τὴν σφραγῖδα τῶν Καταστημά-
των Ἀνέστη Κωνσταντινίδου καταδιώκεται ως
κλεψίτυπον.

Ανέστη Κωνσταντινίδης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΥΜΝΟΙ. — ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ. ΕΟΡΤΑΙ.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑκκλησίᾳ ἦσαν καθιερωμένοι ὡς ὑμνοὶ οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαυΐδ καὶ ὑμνοὶ τινὲς ἐκ τῆς Π. Διαθήκης, ἦσαν δὲ ἐν χρήσει καὶ ἄλλαι ὡδαὶ καὶ ὑμνοὶ συντεθειμένοι ὑπὸ χριστιανῶν. Ἀλλ᾽ αἱ ὡδαὶ αὗται καὶ οἱ ὑμνοὶ οὐ μόνον σπάνιοι ἦσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς κοινὴν χρῆσιν δὲν ἦσαν παραδεδεγμένοι. Ἡ ὑμνολογία προάγεται ἀπὸ τοῦ δέ αἰῶνος, διότι τότε καὶ αἱ ἑορταὶ πολλαπλασιάζονται καὶ ὑμνοὶ ἀναφαίνονται αἱρετικοὶ, διὸ ἐδέήσεν ἵνα συντεθῶσιν ὑμνοὶ ἄλλοι, ἐκφράζοντες τὴν ὀρθόδοξον καὶ καθολικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑκκλησίας. Τότε ἀνεφάνησαν οἱ ὑμνοὶ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Πρόκλου τοῦ ποιήσαντος τὸν τρισάγιον ὑμνον, Ρωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ, Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ποιήσαντος τὸν ὑμνον «ὁ Μονογενῆς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ.... Γεωργίου τοῦ Πισίδου τοῦ ποιήσαντος τὸν ἀκάθιστον ὑμνον, Ἀνδρέου τοῦ Κρήτης καὶ ἄλλων. Ἀλλ᾽ ἡ ὑμνολογία τῆς Ἑκκλησίας ἡμῶν φθάνει εἰς τὴν ἀκμὴν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐπιφανῶν ὑμνογράφων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ ἐπισκόπου τῆς πόλεως Μαϊσουμᾶ (τῆς σήμερον Κωνσταντίας).

Ἡ Ὀκτώηχος, οἱ κανόνες τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων, τοῦ Πάσχα, τῆς Ἀναλήψεως, τῆς Πεντηκοστῆς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι εἶνε προϊόντα κατὰ τὸ πλεῖστον ἔμμετρα τοῦ Δαμασκηνοῦ· οἱ πεζοὶ κανόνες τῶν Θεοφανείων, τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῶν Βαΐων, τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ ἄλλοι εἶνε ἔργα τοῦ Κοσμᾶ. Μετὰ τὸν Δαμασκηνὸν καὶ Κοσμᾶν τὴν ὑμνολογίαν τῆς Ἑκκλησίας ἡμῶν προάγουσι μέχρι τοῦ ια' αἰῶνος πολλοὶ ἄλλοι ὑμνογράφοι, ἐν οἷς οἱ Στουδίται, ὁ Ἰωσήφ, Λέων ὁ σοφὸς καὶ ἄλλοι τινές.

Οἱ ὕμνοι τῆς Ἑκκλησίας εἶνε ποικίλοι καὶ ἔχουσι διαφόρους ὀνομασίας, αἱ δποῖαι χαρακτηρίζουσιν ἢ τὸ περιεχόμενον ἢ τὸ μουσικὸν εἶδος αὐτῶν, ἢ ἄλλα αὐτῶν περιστατικὰ. Καὶ γενικῶς μὲν οἱ ὕμνοι οὗτοι λέγονται **τροπάρια** ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ψάλλειν, ίδίως δὲ καλοῦνται τροπάρια οἱ ὕμνοι ἐκεῖνοι, οἱ δποῖοι παρακολουθοῦσι τὸ μέλος ίδίου τινὸς ὕμνου, ὅστις διὰ τοῦτο καλεῖται **ἰδιόμελον**, ἢ **εἰρυμὸς**, ὅταν ὁ ιδιόμελος οὗτος ὕμνος προτάσσεται ὡς βάσις εἰς μίαν ἐκάστην τῶν ὥδῶν, αἱ δποῖαι συναπαρτίζουσι τὸν κανόνα, ψαλλόμενον ἐν τῷ ὅρθρῳ. Ἔνεκα δὲ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν τὰ τροπάρια ὀνομάζονται **τριαδικὰ** μέν, ὅσα ὕμνοῦσι τὴν ἀγίαν τριάδα, **δοξαστικὰ** δέ, ὅσα δοξολογοῦσι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, **ἀναστάσιμα**, ὅσα ἐξυμνοῦσι τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν, **Θεοτοκία**, ὅσα ἐξυμνοῦσι τὴν Θεοτόκον κλ.

Εἰς τοὺς τοὺς ὕμνους τῆς Ἑκκλησίας συγκαταλέγονται καὶ τὰ **ἀπολυτίκια**, περὶ τῶν ὅποιων ὁ λό-

γος ἐνταῦθα. Καλοῦνται δὲ οὗτα οἱ ὕμνοι οὗτοι, διότι ψάλλονται περὶ τὸ τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ, ὅτε γίνεται ἡ ἀπόλυσις τοῦ λαοῦ ἐκ τοῦ ἑσπερινοῦ. Ἐνίστε ψάλλονται τὰ ἀπολυτίκια καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁθρου, ἀναφέρονται δὲ πάντοτε εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἑορτῆς. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν ψάλλονται τὰ ἀπολυτίκια, καὶ πρὸ τῆς μικρᾶς εἰσόδου καὶ μετ' αὐτήν, ὅταν δὲν ψάλλωνται οἱ μακαρισμοί. Τὰ ἀπολυτίκια τῆς Ὁκτωήχου εἶνε ὄκτω κατὰ τοὺς ἥχους τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ψάλλεται δὲ ἔκαστον ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἑκάστου σαββάτου καὶ ἐπαναλαμβάνεται, ὡς προελέχθη, καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν. Καλοῦνται δὲ τὰ ἀπολυτίκια τῆς Ὁκτωήχου **ἀναστάσιμα**, διότι ἐναφήρονται πάντα εἰς τὴν ἀνάστασιν τούτου Χριστοῦ· ἣτις ἀποτελεῖ τὴν κυριωτάτην β.σιν τῶν ὕμνων ἐν γένει τῆς Ὁκτωήχου¹⁾.

Οἱ ὕμνοι τῆς ἐκκλησίας περιλαμβάνονται εἰς διάφορα βιβλία, τὰ ὅποτα καλοῦνται **λειτουργικὰ βιβλία**, διότι εἶνε ἐν χρήσει ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ἐν τῇ λατρείᾳ ἐν γένει. Τὰ κυριώτατα λειτουργικὰ βιβλία εἶνε τὰ ἑξῆς· 1) **τὰ δώδεκα Μνηματία**, κατὰ τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους· ἑκάστη δὲ ἡμέρα ἑκάστου μηνὸς ἔχει ἴδιαιτέραν ἀκολουθίαν ἑσπερινοῦ καὶ ὁρθρου, ὕμνοῦσαν ἴδιας τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἑορταζόμενον ἄγιον· 2) **Τὸ Τριώδιον**, τὸ ὅποιον

1) Ἀπό τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πολλάκις μέν, συνήθως ὅμως διετῆς ἡμέρας προσήρχοντο οἱ χριστιανοὶ εἰς τοὺς Ναοὺς ἵνα προσευχθῶσι, τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν πρωίαν. Καὶ ἡ μὲν ἑσπερινὴ προσευχὴ ἡ ἀκολουθία ὠνομάσθη ἑσπεριδός, ἡ δὲ πρωινὴ ὁρθρος, διότι γίνεται ἀνέκαθεν λίαν πρωὶ, ὁρθρουν θαθέως, προηγεῖται δὲ ἀμέσως τῆς λειτουργίας.

ψάλλεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ πρὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ Φαρισαίου μέχρι τοῦ μεγάλου σαββάτου· ὡνομάσθη δ' οὕτω, διότι περιελάμβανε κατ' ἀρχὰς τρεῖς ὥδας, ἢτοι ὕμνους, ἐκ τῶν ὅποιων ἐκάστη ἀπετελεῖτο ἐκ τινῶν τροπαρίων· βραδύτερον προσετέθησαν καὶ ἄλλαι ὥδαι· 3) **τὸ Πεντικοστάριον**, τὸ ὅποιον ψάλλεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Κυριακῆς τῶν ἀγίων Πάντων, ἀναφέρεται δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ κυρίως μὲν εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κατὰ πᾶσαν μετὰ τὸ Πάσχα Κυριακὴν καὶ ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι μνημονευόμενα γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης· καὶ 3) **ἡ Ὁκτώηχος**, ἡ ὅποια ὡνομάσθη οὕτω, διότι περιέχει ὕμνους ψαλλομένους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τοὺς ὄκτω ἥχους τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς· Ἐκάστου ἥχου οἱ ὕμνοι ἀναλογοῦσιν εἰς μίαν ἔβδομάδα, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ἑσπερινοῦ ἐκάστου σαββάτου καὶ λήγουσαν κατὰ τὸν ὄρθρον τοῦ προσεχοῦς σαββάτου, ψάλλονται δὲ δι' ὅλης τῆς ἔβδομάδος κατὰ τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὸν ὄρθρον. "Οθεν ἡ Ὁκτώηχος ἐπαναλαμβάνεται περιοδικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀφοῦ συμπληρωθῇ ὁ κύκλος τῶν ὄκτω ἥχων ἡ ἔβδομάδων. Ἡ Ὁκτώηχος εἶνε ἔργον ἐνὸς τῶν ἀρίστων ὑμνογράφων τῆς Ἐκκλησίας, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα. Εἰς τὴν Ὁκτώηχον προσετέθησαν ἔπειτα καὶ ἄλλοι τινὲς ὕμνοι, καὶ οὕτω συμπεπληρωμένη ἡ Ὁκτώηχος λέγεται καὶ **Παρακλητική**, διότι οἱ ἐν αὐτῇ ὕμνοι ἀποτελοῦσιν οἰονεὶ συνεχῆ παράκλησιν ἡ δέησιν

εἰς τὴν ἀγίαν Τριάδα καὶ εἰς τὴν Θεοτόκον. Οἱ ὕμνοι οἱ περιλαμβανόμενοι ἐν τῇ Ὁκτωήχῳ ὡς οἱ ὕμνοι ἐν γένει τῆς Ἑκκλησίας ἡμῶν διακρίνονται διὰ τὸ βάθος τῶν ἐννοιῶν, τὴν δύναμιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, τὴν ἔκτακτον ποιητικὴν ἔξαρσιν καὶ τὸ ὑψος τῆς γλώσσης.

Ἐορτὴ εἶναι ἡμέρα καθιερωμένη εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Πρώτη κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὴν σημασίαν ἔορτὴ εἶναι ἡ **Κυριακὴ**, ἡτίς ἀντικαταστήσασα τὸ σάββατον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὥρισθη ἦδη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων νὰ τελῆται εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς δι’ αὐτοῦ τελεσθείσης σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Πλὴν τῆς Κυριακῆς ἔορταὶ ἐπίσης ἀρχαιόταται εἶναι ἡ τοῦ Πάσχα καὶ ἡ τετάρτη καὶ παρασκευή, ἔορταζόμεναι εἰς ἀνάμνησιν τῆς παραδόσεως καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Βραδύτερον δὲ ὥρισθησαν καὶ ἄλλαι ἔορταὶ ἡ εἰς ἀνάμνησιν τῶν κυριωτέρων συμβεβηκότων τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου τοῦ Χριστοῦ καὶ Δεσπότου ἡμῶν, καὶ αἱ ἔορταὶ αὗται ὡνομάσθησαν **δεσποτικαὶ**, ἡ εἰς ἀνάμνησιν τῆς Θεοτόκου, καὶ αἱ ἔορταὶ αὗται ὡνομάσθησαν **Θεομητορικαὶ**, ἡ εἰς ἀνάμνησιν ἀγίων, καὶ αἱ ἔορταὶ αὗται ὡνομάσθησαν **ἐορταὶ ἀγίων**.

Διηρέθησαν δὲ ἀνέκαθεν αἱ ἔορταὶ εἰς δύο τάξεις, εἰς ἔορτὰς ἀκινήτους καὶ εἰς ἔορτὰς κινητὰς. Καὶ ἀκίνητοι μὲν ἔορταὶ εἶναι αἱ ἔορταζόμεναι πάντοτε εἰς ὥρισμένην ἡμέραν, οἷον αἱ ἔορταὶ τῶν **Χριστουγέννων**, τῶν **Θεοφανείων**, τοῦ **Εὐαγγελισμοῦ**, κτλ. κινηταὶ δὲ, αἱ ἔορταὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἔορτάζονται πάν-

n'.

τοτε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, οἵον αἱ ἑορταὶ τοῦ **Πάθη**, τῆς **Ἀναλήψεως**, τῆς **Πεντηκοστῆς** κτλ.

Μεταβαίνοντες νῦν εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν ἀπολυτικίων, θὰ διαιρέσωμεν αὐτὰ εἰς 4 μέρη ἢ κεφάλαια, ἐκ τῶν ὅποιών τὸ μὲν πρῶτον θὰ περιλάβῃ τὰ ἀπολυτικια τῆς Ὁκτωήχου, τὸ δὲ δεύτερον τὰ ἀπολυτικια τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, τὸ τρίτον τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν, καὶ τὸ τέταρτον τὰ ἀπολυτικια τῶν ἑορτῶν τῶν ἀγίων.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α' ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΤΗΣ ΟΚΤΟΗΧΟΥ

'Απολυτίκιον, ἥχος α'.

Του λέθου σφραγεσθέντος ὑπὸ τῶν
πουδαίων καὶ στρατιωτῶν φελασσόν-
των τὸ ἄχραντόν σου σῶμα, ἀνέστης
τριήμερος Σωτὴρ, δωρούμενος τῷ
κόσμῳ τὴν ζωὴν· διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
μεις τῶν οὐρανῶν ἐβόων σοι, ζωοδό-
τα. Δόξα τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ,
δόξα τῇ βασιλείᾳ σου, δόξα τῇ οἰκο-
νομίᾳ σου, μόνε φελάνθρωπε.

Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι προσελθόντες εἰς τὸν
Πιλάτον εἶπον πρὸς αὐτὸν νὰ διατάξῃ νὰ ἀσφαλι-
σθῇ ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας,
μήπως οἱ μαθηταὶ του ἐλθωσι τὴν νύκτα καὶ κλέ-
ψωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ εἴπωσιν εἰς τὸν λαὸν δὲ
ἀνέστη ὁ Χριστός. Κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ Πιλάτου
ἐσφράγισαν τὸν λίθον, διὰ τοῦ ὅποιου εἶχον φράξη
τὴν θύραν τοῦ μνημείου, εἰς τὸ ὅποιον εἶγε ταφῆ

ο Ἰησοῦς, καὶ ἡσφάλισαν τὸν τάφον μὲν φρουράν.
Ἄλλον οὐτὴρ ἡμῶν, τὸν δποῖον ὡς Θεὸν δὲν ἥδυ-
νατο νὰ κρατήσῃ ὁ τάφος, ἀνέστη τὴν τρίτην ἡμέ-
ραν καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ζωὴν, καὶ
κατέστησε τοὺς ἀνθρώπους ικανοὺς νὰ κληρονομή-
σωσι τὴν αἰώνιον ζωὴν. Διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις τῶν
οὐρανῶν, οἱ ἄγγελοι, ἑβόων πρὸς τὸν δοτῆρα τῆς
ζωῆς (Ζωοδότην), τὸν Χριστόν· Δόξα ἔστω εἰς τὴν
ἀνάστασίν σου· Δόξα ἔστω εἰς τὴν πνευματικὴν βα-
σιλείαν σου, τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὅποιαν ἕδρυσας ἐπὶ^{τῆς γῆς}· Δόξα ἔστω εἰς τὴν οἰκονομίαν σου, εἰς τὴν
γενομένην διὰ σου σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ὁ Σωτὴρ
τῶν ἀνθρώπων, δοτικὲς εἶσαι ὁ μόνος, ὁ ἀληθῆς καὶ
τέλειος φιλάνθρωπος.

Ἐν τῷ ἀπολυτικῷ τούτῳ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ
καλεῖται ἄχραντος, ἦτοι καθαρόν, ἀμελυντὸν,
διότι προσέλαβε μὲν σῶμα ἀνθρώπινον ὁ Χριστός,
ἄλλον ἀμαρτίαν δὲν ἐποίησεν, οὐδὲ εύρεθη δολος ἐν
τῷ στόματι αὐτοῦ.

Ἀπολυτικιον, ἥχος β'.

Οτε κατηλθεῖς πρὸς τὸν θάνατον,
ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος, τότε τὸν "Αδην" (¹)

1) "Αδης ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ σημαίνει τόπον σκοτεινόν, ἀ-
φανῆ καὶ ἀόρατον, ἔνθα τιμωροῦνται οἱ κακοὶ εἴνε ἡ κόλασις.
Διὰ τοῦτο καλεῖται ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ καὶ σκότος τὸ ἔξω-
τερον, κάμπιος τοῦ πυρός, πῦρ τὸ ἔξωτερον.

ἐνέκρωσας τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος.
Ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν
καταχθονέων ἀνέστησας, πᾶσαι αἱ δυ-
νάμεις τῶν ἐπουρανέων ἐκραύγαζον.
**Ζωοδότα Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δό-
ξα σοι.**

Καὶ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἡ Ἐκκλησία διδάσκου-
σιν ὅτι ὁ Χριστός, ὅτε τὸ σῶμα αὐτοῦ εὑρίσκετο εἰς
τὸν τάφον, κατῆλθεν εἰς τὸν Ἀδην μετὰ τῆς ψυχῆς
αὐτοῦ ὡς Θεός, ἵνα κηρύξῃ εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἀδῃ
αἰχμαλώτους τὴν σωτηρίαν, καὶ ἔξήγαγεν ἐκεῖθεν
τοὺς δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἀνήγαγεν
αὐτοὺς ἐκ τοῦ σκότους τοῦ Ἀδου εἰς τὸ φῶς τῆς
οὐρανίου αὐτοῦ δόξης· καὶ τὸν μὲν Ἀδην κατήργησε
καταβὰς εἰς αὐτὸν ὁ Χριστός, τὸν δὲ θάνατον ἐνίκη-
σεν ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν. Διὰ τὴν καθαίρεσιν ταύτην
καὶ νέκρωσιν τοῦ Ἀδου καὶ τοῦ θανάτου παρίσταν-
ται ἐν τῷ ἀπολυτικῷ τούτῳ αἱ οὐράνιαι δυνάμεις,
ἥτοι οἱ ἄγγελοι, δοξολογοῦντες τὸν δοτῆρα τῆς ζωῆς,
τὸν Χριστὸν καὶ θεὸν ἡμῶν.

Τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος = διὰ τῆς λάμψεως
τῆς θεότητος. *Καταχθονίων*, ἐκ τοῦ τόπου τοῦ Ἀ-
δου, δστις καλεῖται οὕτω, διότι εἶναι τόπος τιμωρίας.

‘Απολυτίκιον, ἥχος γ’.

Εὔφρων γέσθω τὰ οὐράνια, ἀγαλλεά-

σθιω τὰ ἐπίγεια, ὅτε ἐποίησε κράτος
ἐν βραχίονι αὐτοῦ, ὁ Κύριος· ἐπάτη-
σε τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον· πρωτότο-
κος τῶν νεκρῶν ἐγένετο· ἐκ κοιλίας
"Ἄδου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ παρέσχε
τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

"Ἄς εὑφραίνωνται, λέγει τὸ ἀπολυτίκιον τοῦτο,
ἄς εὑφραίνωνται τὰ οὐράνια, ἥτοι οἱ ἐν οὐρανοῖς, ἄς
χαίρωσι τὰ ἐπίγεια, ἥτοι οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, διότι ὁ Κύ-
ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδειξε τὴν θείαν αὐτοῦ
δύναμιν νικήσας τὸν θάνατον διὰ τοῦ θανάτου αὐ-
τοῦ. Ἐγεινε πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, δηλαδὴ ἀνα-
στὰς πρῶτος ἐκ τῶν νεκρῶν ἐγένετο ὁ πρόδρομος
τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἡμῶν. Ἐσωσεν ἡμᾶς
ἐκ τῆς κοιλίας, ἥτοι ἐκ τῶν δεσμῶν, τῆς τυραννίας
τοῦ Ἀδου, καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν κόσμον τὴν μεγάλην
αὐτοῦ ἀγάπην καὶ εὐσπλαγχνίαν.

'Απολυτίκιον, ἡχος δ'.

Τὸ φαεδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγ-
μα, ἐκ τοῦ ἀγγέλου μαθοῦσαι αἱ τοῦ
Κυρέου μαθήτριαι, καὶ τὴν προγονε-
κήν ἀπόφασιν ἀπορρέψασαι, τοῖς Ἀ-
ποστόλοις καυχώμεναι ἔλεγον· 'Ε-
σκύλευται ὁ θάνατος, ἡγέρθη Χρι-
στὸς ὁ Θεός, δωρούμενος τῷ κόσμῳ
τὸ μέγα ἔλεος.

Εις τὸν τάφον τοῦ Κυρίου ἥλθον αἱ μαθήτριαι τοῦ Ἰησοῦ, Μαρία ἡ Μαγδαληνή, Μαρία ἡ μῆτηρ τοῦ Ἰακώβου, καὶ Σαλώμη, ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου, φέρουσαι ἀρώματα, ἵνα ἀλείψωσιν αὐτόν. Ἐκεῖ ἤκουσαν παρὰ τοῦ ἀγγέλου τὴν χαρισμάτων ἀγγελίαν (τὸ φαιδρὸν κήρυγμα), ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη· καὶ αἱ γυναικες ἀπορρίψασαι τὴν προγονικὴν ἀπόφασιν, ἥτοι ἀπαλλαγεῖσαι διὰ τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ τῆς θείας ἔκεινης ἀποφάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐνεκα τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος ἡ γυνὴ κατεδικάσθη νὰ εἶνε ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀνδρός, ἔλεγον καυχῶμεναι εἰς τοὺς Ἀποστόλους· Ἐσκύλενται δὲ θάρατος, ἥτοι ἀπεγυμνώθη, ἐνικήθη ὁ θάνατος· ἀνέστη ὁ Χριστός, ὅστις ἐδώρησεν εἰς τὸν κόσμον τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀγάπην καὶ εὔσπλαγχνίαν.

Απολυτίκιον, ἥχος πλάγιος α'.

Τὸν συνάναρχον λόγον⁽¹⁾ Πατρὶς καὶ Πνεύματι⁽²⁾, τὸν ἐκ Παρθένου τεχθέντα εἰς σωτηρίαν ἡμῶν, ἀνυμνήσωμεν πιστοὶ καὶ προσκυνήσωμεν, ὅτι ηὑδόκησε σαρκί, ἀγελθεῖ γέν τῷ σταυρῷ,

(1) Ὁ Χριστὸς καλεῖται καὶ λόγος καὶ Υἱὸς καὶ Σοφία τοῦ Θεοῦ.

(2) Ὁ Θεὸς διακρίνεται εἰς τρία ποσόσωπα, τὸν Πατέρα, τὸν Γίον καὶ τὸ ἄγιον Πνεύμα, τὰ ὅποια εἶνε ἴσα καὶ ὁμοούσια πρὸς ἄλληλα.

καὶ θάνατον ὑπομεῖναι, καὶ ἐγεῖραις τοὺς τεθνεῶτας ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἀναστάσει αὐτοῦ.

Οὗμνος οὗτος προτρέπει ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς νὰ δοξολογήσωμεν καὶ νὰ λατρεύσωμεν τὸν Λόγον, ἥτοι τὸν Χριστόν, ὃστις εἶνε συνάραρχος, ἔχει τὴν αὐτὴν ἀρχὴν μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, εἶνε δηλαδὴ Θεός, ὡς ὁ Πατὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐγεννήθη ἐκ τῆς Παρθένου δὲ νὰ σώσῃ ἡμᾶς. Πρέπει νὰ δοξολογήσωμεν καὶ νὰ λατρεύσωμεν αὐτὸν, διότι ηύδοκησεν, εὐηρεστήθη, κατεδέθη νὰ λάβῃ σάρκα, νὰ ἐνανθρωπήσῃ, νὰ σταυρωθῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ν' ἀναστῇσῃ τοὺς νεκροὺς διὰ τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ ἀναστάσεως.

Απολυτίκιον, ἦχος πλάγιος β'.

Ἄγγελεικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τὸ μνημάσου, καὶ οἱ φυλάσσοντες ἀπενεκρώθησαν· καὶ ἵστατο Μαρία ἐν τῷ τάφῳ ἔχοντα τὸ ἄχραντόν σου σῶμα. Ἐσκύλευσας τὸν "Ἄδην, μὴ πειρασθεῖς ὑπ' αὐτοῦ· ὑπῆγνησας τῇ Παρθένῳ, δωρούμενος τὴν ζωὴν. Οἱ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν. Κύριε, δόξα σοι.

"Ἄγγελος Κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, ὃπου εἶχε

ταφῇ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκάθησεν ἐπ' αὐτοῦ· οἱ φύλακες οἱ φυλάττοντες τὸν τάφον ἔμειναν ἐκ φόβου ὡς νεκροί, ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἦστατο εἰς τὸν τάφον καὶ ἐζήτει τὸ ἄγιον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, διτις ἀνέστη. Ὁ Χριστὸς ἀναστὰς ἐνίκησε τὸν ἄδην χωρὶς νὰ πειρασθῇ, χωρὶς νὰ πάθῃ, νὰ νικηθῇ ὑπ' αὐτοῦ, διότι ἦτο Θεός. Ὑπήντησε τῇ Παρθένῳ, ἥτοι ἔλαβε σάρκα ἐκ τῆς Παρθένου, ἐνηγθρώπησε, καὶ ἐδώρησεν σύτως εἰς τὸν κόσμον τὴν Ζωήν, κατέστησε τοὺς πιστεύσαντας εἰς αὐτὸν ἴκανούς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν αἰώνιον Ζωήν. Δόξα ἔστω εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν, διτις ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν.

Ἀπολυτίκιον, ἥχος βαρύς.

Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου τὸν θάνατον· ἤγειρας τῷ ληστῇ τὸν παράδεισον· τῶν μυροφόρων τὸν θρῆνον μετέβαλες· καὶ τοῦς σοις Ἀποστόλους κυρύττειν ἐπέταξας· ὅτι ἀνέστης Χριστὲ ὁ Θεός, παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Κατήργησας, ἐνίκησας διὰ τοῦ σταυρικοῦ σου θάνατου τὸν θάνατον, ἤνοιξας ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὸν Παράδεισον εἰς τὸν μετανοήσαντα ληστήν, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· Σήμερον θὰ είσαι μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν Παράδεισον· μετέβαλες τὸν θρῆνον τῶν μυροφόρων γυναικῶν εἰς χαράν, εἰπὼν εἰς τὴν Μαγδαληνὴν Μα-

ρίαν, Γύναι, τί κλαίεις; Ποιὸν ζητεῖς; ὘παγε πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτούς, ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα σας, καὶ Θεόν μου καὶ Θεόν σας· καὶ εἰς τοὺς ἀποστόλους παρήγγειλας ἐπὶ τοῦ δρους τῆς Γαλιλαίας νὰ κηρύξωσιν εἰς τὸν κόσμον τὸ Εὐαγγέλιον· διότι ἀνέστης Χριστὲ ὁ Θεός, παρέχων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν μεγάλην ἀγάπην καὶ εὔσπλαχνίαν σου.

Απολυτίκιον, ἥχος πλάγιος δ'.

ἘΕΞ Ὅψους κατηλθεῖς ὁ εὔσπλαγχνος,
ταφὴν κατεδέξω τριήμερον, ἵνα ἡμᾶς
ἐλευθερώσῃς τῶν παθῶν. Ή ζωὴ καὶ
ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, Κύριε δόξα σοι.

Κατέβης ἐξ Ὅψους, ἐκ τῶν οὐρανῶν, σύ, Χριστέ,
ὁ εὔσπλαγχνος καὶ φιλάνθρωπος· κατεδέχθης νὰ μείνῃς
ἐν τῷ τάφῳ τρεῖς ἡμέρας, διὰ νὰ σώσῃς ἡμᾶς
ἀπὸ τῶν παθῶν, ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ τῆς κακίας.
Ἐστω δόξα εἰς σὲ τὸν Κύριον, δοστις ὑπῆρξες ἡ ζωὴ
καὶ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, δοστις ἐνανθρωπήσας ὥδηγη-
σας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν, καὶ ἀναστὰς ἔγεινες
ἡ ἀπαρχὴ καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΤΩΝ ΔΕΣΠΟΤΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

Τὸ ἀπολυτίκιον τῶν Χριστουγέννων.

III γέννησές σου Χριστὲ ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ
τῆς γνώσεως· ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἀ-
στροις λατρεύοντες ὑπὸ ἀστέροις ἐδι-
δάσκοντο σὲ προσκυνεῖν τὸν ἥλιον
τῆς δικαιοσύνης, καὶ σὲ γενώσκειν ἐξ
ὕψους ἀνατολήν, Κύριε, δόξα σοι.

Οὗμνος οὕτως λέγει, διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χρι-
στοῦ ἀνέτειλεν εἰς τὸν κόσμον τὸ φῶς τῆς γνώσεως,
ἔφερε δηλαδὴ τὴν ἀληθῆ περὶ Θεοῦ γνῶσιν, τὴν
ἀληθῆ θρησκείαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ δόποι, οἱ
πρὸν γεννηθῆ ὁ Χριστὸς, ἐκάθηντο εἰς τὸ σκότος·
διότι, διὰ σὲ ὁ Χριστὸς ἐγεννήθης, οἱ μάγοι, οἱ σο-
φοὶ τῶν Περσῶν, οἱ δόποι ἐλάτερυν τοὺς ἀστέρας,
ἥσαν δηλαδὴ εἰδωλολάτραι, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ
ἀστέρος, ἐδιδάσκοντο νὰ λατρεύωσιν δχι πλέον τοὺς
ἀστέρας, ἀλλὰ Σέ, διτις ὑπῆρξες ὁ ἥλιος τῆς δι-
καιοσύνης, διτις ἐφώτισες καὶ ωδήγησες τοὺς ἀν-
θρώπους εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀρετήν, καὶ νὰ
γνωρίζωσι Σέ, διτις ἀνέτειλες ἐξ ὕψους, διτις ἐστά-
λης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃς
αὐτόν. Διὰ τοῦτο δόξα ἐστω εἰς σέ, Κύριε.

Χριστούγεννα. Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων τελεῖται εἰς ἀνάμνησιν τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Μέχρι τοῦ δ'. αἰῶνος συνεωρτάζετο μετὰ τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων, διότι δὲν ἦτο εἰσέτι γνωστὴ ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου περὶ τὰ μέσα τοῦ δ' αἰῶνος ὁ πάπας Ἰούλιος μετ' ἀκριβῆ ιστορικὴν ἔρευναν ὥρισε τὴν 25 Δεκεμβρίου ώς ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἔχωρισθη ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων καὶ ἑορταζεται ἔκτοτε τῇ 25 Δεκεμβρίου. Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἶνε μία τῶν ἐπιστημοσέρων καὶ φαιδροτέρων ἑορτῶν τῆς Ἐκκλησίας· κατ' αὐτὴν ἀκούονται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰ θεῖαι λόγοι τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν ποιμένας· «Ἴδού, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἡτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· διτὶ ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ, ὃς ἔστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυΐδ».

Tὸ ἀπολυτίκιον τῆς περιτομῆς τοῦ Κυρίου.

*Μορφὴν ἀναλλοιώτως ἀνθρωπένην προσέλαβε, Θεὸς όν κατ' οὐσίαν, πολυεύσπλαγχνε **Ι**Κύρε, καὶ νόμου ἐκπληρῶν, περιτομὴν θελήσεις καταδέκη σαρκικήν, ἵνα παύσῃς τὰ σκεύδη, καὶ περιέληψ τὸ κάλυμμα τῶν παθῶν ἡμῶν. **Δ**όξα τῇ ἀγαθότητε τῇ*

σῇ· δόξα τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου· δόξα τῇ ἀνεκφράστῳ, Λόγε, συγκαταβάσει σου.

‘Ο Κύριος ἡμῶν, καίτοι ἦτο κατ’ οὐσίαν Θεός, ἐν τῇ ἀγάπῃ ὅμως αὐτοῦ καὶ εὐσπλαγχνίᾳ προσέλαβε μορφὴν ἀνθρώπινην, ἔγεινεν ἀνθρώπος χωρὶς νὰ ἀλλοιωθῇ, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ἡ θεία αὐτοῦ φύσις· ἐκπληρῶν δὲ τὸν μωσαϊκὸν νόμον, ἔκουστίως (θελήσει) κατεδέχθη νὰ περιτμηθῇ κατὰ σάρκα, ἵνα παύσῃ τὰ σκιώδη, ἵνα καταργήσῃ τὰ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, τὰ δόποια ἥσαν σκιὰ καὶ τύπος τοῦ Χριστοῦ, καὶ περιέλῃ, ἀφαιρέσῃ τὸ κάλυμμα τῶν παθῶν ἡμῶν, σώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν παθῶν· Δόξα ἔστω εἰς τὴν ἀγαθότητα, εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ εἰς τὴν ἀνέκραστον συγκατάβασίν σου, Λόγε τοῦ Θεοῦ, Σῶτερ ἡμῶν

‘Η περιτυμὴ τοῦ Κυρίου τελεῖται τῇ 1 Ἰωουάρίου εἰς ἀνάμυνσιν τῆς περιτομῆς τοῦ Σωτῆρος τῆς γενομένης τὴν ὁγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. ‘Ο Ἰησοῦς περιετμήθη, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸν μωσαϊκὸν νόμον, κατὰ τὸν δόποιον (Λευΐτ. ιβ'. 2—3) πᾶν ἄρτεν γεννώμενον ἐπρεπενὰ περιτέμνηται. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ τῆς περιτομῆς ὁ Χριστὸς ὠνομάσθη Ἰησοῦς, ἦτοι Σωτήρ, ὡς εἶχε προείπει ὁ Ἀγγελος εἰς τὴν Μαριάμ. ‘Η περιτομὴ ἦτο τύπος τοῦ βαπτίσματος. Καθιερώθη ἦσσοτὴ αὕτη κατὰ τὸν ε' αἰῶνα, καὶ συνδέεται στενῶς μετὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου, θεωρουμένη ὡς ἀπόδοσις αὐτῆς. Μετὰ τῆς ἔστρατης τῆς περιτομῆς συνεδέθη καὶ πανήγυρις τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ νέου ἔτους τοῦ ἀπὸ τῆς ἐναν-

θρωπίσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἐν ἀρχῇ ἡ ἑορτὴ τοῦ νέου ἔτους εἶχε καθιερωθῆναι ὡς ἡμέρα νηστείας καὶ προσευχῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἔθνικὴν ἑορτὴν τοῦ νέου ἔτους ἥτις ἐπανηγυρίζετο παρὰ τοῖς ἔθνικοῖς μετὰ πολλῆς ἀσχημοσύνης καὶ ἀσωτείας. Ὁτε δὲ βραδύτερον ἡ ἔθνικὴ θρησκεία ἐξέλιπεν, ἡ ἑορτὴ τοῦ νέου ἔτους, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπέβη ἡμέρα πανηγύρεως. Μετὰ τῆς ἑορτῆς τῆς περιτομῆς συνεορτάζεται καὶ ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου Βασιλείου, περὶ τῆς ὁποίας θὰ γείνη λόγος κατωτέρω, εἰς τὸ κεφάλαιον τὸ περιλαμβάνον τὰ ἀπολυτίκια τῶν ἑορτῶν τῶν ἀγίων.

Tὸ ἀπολυτίκιον τῶν Θεοφανειῶν.

Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου,
Κύριε, ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη
προσκύνησις· τοῦ γὰρ Γεννήτορος ἡ
φωνὴ προσεμαρτύρει σου, ἀγαπητόν
σε Χίὸν ὄνομάζουσα· καὶ τὸ Πνεῦμα
ἐν εἴδει περιστερᾶς, ἐβεβαίου τοῦ
λόγου τὸ ἀσφαλές. Οἱ ἐπιφανεῖς Χρι-
στὲ ὁ Θεός, καὶ τὸν κόσμον φωτίσας,
δόξα σου.

Ὅτε, Κύριε, ἐβαπτίζεσθαι εἰς τὸν Ἰορδάνην πο-
ταμόν, ἐφανερώθη τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας Τριάδος,
τὴν ὁποίαν προσκυνοῦμεν καὶ λατρεύομεν· διότι ὁ

μὲν Γεννήτωρ, ἦτοι ὁ Πατήρ, ἐμαρτύρει ἐκ τῶν
οὐρανῶν ὅτι σὺ εἶσαι ὁ ἀγαπητὸς Γίδος αὐτοῦ· τὸ δὲ
ἄγιον Πνεῦμα, τὸ ὄποιον κατέβη ὡς περιστερὰ ἐπὶ^{τὸν}
σέ, ἔθεβαλον τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές, ἔθεβαλον ὅτι
σὺ εἶσαι ἀληθῶς ὁ ἀγαπητὸς Γίδος τοῦ Θεοῦ. Δόξα
ἔστω σοι, Χριστέ, δοστις ἐπεφάνης ὡς Θεός, καὶ
ἐφώτισες τὸν κόσμον.

Τὰ Θεοφάνεια εἶνε μία τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ ἐπι-
σημοτάτων ἑορτῶν, τελουμένη τῇ 6 Ἰανουαρίου εἰς
ἀνάμυνσιν τῆς βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτι-
στοῦ. Μετ' αὐτῆς, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, συνεωρτάζετο
μέχρι τοῦ δ' αἰῶνος καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων.
Όνομάζεται Θεοφάνεια ἡ Ἐπιφάνεια, διότι κατὰ
τὴν βάπτισιν τοῦ Κυρίου ἐφανερώθη ἡ θεότης αὐτοῦ.
διομάζεται καὶ Φῶτα, διότι ὁ Χριστὸς εὐθὺς μετὰ
τὴν βάπτισιν αὐτοῦ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέ-
λιον, διὰ τοῦ ὄποιου ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὥδηγησε
δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ
φῶς, ἀπὸ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ἀπὸ τῆς
ἡμέρας ταύτης γρονολογεῖται τὸ βάπτισμα τῶν
χριστιανῶν.

Τὸ ἀπολυτικιον τῆς Ὑπαπαντῆς.

Χαῖρε κεχαριτωμένη, Θεοτόκε Παρ-
θένε· ἐκ σου γὰρ ἀνέτειλεν ὁ Ἡλιος
τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ὁ Θεός.

ήμων, φωτέζων τοὺς ἐν σκότει. Εὐφραένου καὶ σὺ Πρεσβύτα δέκαιε, δεξάμενος ἐν ἀγκάλαις τὸν ἐλευθερωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, χαρεζόμενον ἡμέν καὶ τὴν ἀνάστασιν.

Χαῖρε κεχαριτωμένη, Θεοτόκε Παρθένε, διότι σὺ ἐγέννησας τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, δστις ὑπῆρξεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὑπῆρξεν αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ, καὶ ἐφώτισε διὰ τῆς διδασκαλίας του τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὄποιοι πρὸ αὐτοῦ ἐκάθηντο εἰς σκότος, εὑρίσκοντο ἐν πλάνῃ. Χαῖρε καὶ σύ, Συμεὼν, πρεσβύτα δίκαιε, διότι ἐδέχθης εἰς τὰς ἀγκάλας σου τὸν Χριστόν, δστις ἡλευθέρωσε τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας καὶ ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνάστασιν.

Ὑπαπαντῇ. Τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἡ Μαριάμ ἀνέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ ἀφιερώσῃ εἰς τὸν ναὸν κατὰ τὸν νόμον τὸν πρωτότοκον καὶ μονογενῆ αὐτῆς υἱὸν καὶ νὰ προσφέρῃ τὴν νενομισμένην θυσίαν, ζεῦγος τριγόνων ἦ δύο νεοσσούς περιστερῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ εὐσεβὴς καὶ δίκαιος Συμεὼν ὁ πρεσβύτης, εἰς τὸν ὄποιον εἶχεν ἀποκαλυφθῆ ἄνωθεν, δτὶ δὲν θὰ ἀποθάνῃ, πρὶν ἔλη τὸν Σωτῆρα, ὁδηγθεὶς ὑπὸ πνεύματος ἀγίου ἡλθεν εἰς τὸν ναόν, καὶ ἰδὼν τὸ παιδίον Ἰησοῦν ἔλαβεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν εἶπε· «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον, Δέσποτα...», ἥτοι τώρα ἀποθνήσκω ὁ δοῦλός σου, Κύριε, ἐν εἰρήνῃ, διότι εἰδονοὶ δρθαλμοὶ μου τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου

καθιερώθη κατὰ τὸν σ' αἰῶνα ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς, ἥτις ὀνομάσθη οὕτω, διότι ὁ Συμεὼν ὑπήρτησεν, ἥτοι ὑπεδέχθη ἐν τῷ Ναῷ τὸν Ἰησοῦν (Λουκ. 6' 22—40). Ἐορτάζεται τῇ 2 Φεβρουαρίου, ἥτις εἶναι ἡ τεσσαρακοστὴ ἡμέρα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου.

Τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Μεταμορφώσεως.

Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει, Χριστὲ ὁ Θεός, δεῖξας τοῖς μαθηταῖς σου τὴν δόξαν σου, καθὼς ἤδύναντο. Λάμψον καὶ ἡμεν τοῖς ἀμαρτωλοῖς τὸ φῶς σου τὸ ἀίδιον, πρεσβείας τῆς Θεοτόκου. Φωτοδότα, δόξα σοι.

Μετεμορφώθης εἰς τὸ ὄρος, Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ ἔδειξας οὕτω εἰς τοὺς μαθητάς σου τὴν δόξαν σου, καθὼς ἤδύναντο οὗτοι νὰ νοήσωσιν αὐτήν. Διὰ τῶν πρεσβειῶν, διὰ τῶν δεήσεων τῆς θείας σου μητρός, τῆς Θεοτόκου, ἀς λάμψῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς τὸ φῶς σου τὸ αἰώνιον (ἀίδιον), τὸ φῶς τῆς θείας σου διδασκαλίας, τὸ φωτίζον πάντα ἀνθρωπὸν καὶ ὁδηγοῦν αὐτὸν εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν. Ἐστω δόξα εἰς σέ, τὸν Δοτῆρα τοῦ φωτός.

Ἡ Μεταμορφώσις, ἑορτὴ τελουμένη τῇ 6 Αὐγούστου εἰς ἀνάμνησιν τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβὼρ. Θέλων ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ εἰς τοὺς

μαθητάς του ὅτι μετὰ τὰ πάθη καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ θὰ δοξασθῇ παρέλαβεν ἐκ τῶν μαθητῶν του τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀνέδη μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ὅρος Θαβώρ. Ἐκεῖ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἐνδύματα αὐτοῦ ἔγειναν λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Αἱρηνῆς ἐμφανίζονται ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἡλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ, νεφέλη δὲ φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἐκ τῆς νεφέλης ἤκουσθη φωνή, ὡς ἐν τῇ Ἱορδάνῃ, μαρτυροῦσα τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ λέγουσα· «Οὗτος εἶνε ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς τὸν ὅποιον ηὔδοκησα, τὸν ὅποιον ἡγάπησα· αὐτοῦ ἀκούετε». Ἡ ἑορτὴ τῆς Μετεμφρώσεως καθιερώθη ἐν τῇ Ἔκκλησίᾳ ἡμῶν κατὰ τὸν εἰς αἴῶνα.

Τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ.

Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομέαν σου, νέκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρδάρων διωρούμενος, καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ σταυροῦ σου πολέτευμα.

Ἡ ὑψώσις τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἡ τελουμένη τῇ 14 Σεπτεμβρίου, καθιερώθη εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις εὑρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ὑπὸ τῆς ἀγίας Ἐλένης, μητρὸς τοῦ μεγάλου Κων-

σταντίνου, τῷ 326. Ὁ τότε ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσόλυμων Μακάριος ὑψώσεν ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ τὸν εὑρεθέντα τίμιον σταυρόν, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἴδῃ καὶ προσκυνήσῃ αὐτὸν τὸ συρρεῦσαν μέγα πλῆθος. Ὁ λαός, ἰδὼν τὸν τίμιον σταυρόν, ἔβοήσε τό, Κύριε ἐλέησορ, τὸ ὅποιον καὶ σήμερον ἐπαναλαμβάνει ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν, ὅταν ὁ ἱερεὺς ἐν τέλει τοῦ ὄρθρου μετὰ τὴν δοξολογίαν, ψαλλομένου τοῦ ὅμοιος ὁ Θεὸς κτλ., κρατῶν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τίμιον σταυρὸν ἐντὸς δίσκου πλήρους ἀνθέων, περιάγῃ αὐτὸν διὰ τοῦ Ναοῦ καὶ ἵσταται ἐν τέλει πρὸ τῆς ὥραίας πύλης, ἔνθα ἀποτείνει πρὸς τὸν Θεὸν διαφόρους δεήσεις. Ἡ καλουμένη αὕτη λιτανεία ἀναμιμνήσκει τὴν ἐπει 628 λιτανείαν τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοχράτορος Ἡρακλείου, ὃστις κατατροπώσας τοὺς βαρβάρους Πέρσας καὶ ἀναλαβὼν τὸν τίμιον σταυρόν, τὸν ὅποιον οὗτοι πρὸ 14 ἐτῶν εἶχον συλήσει, κυριεύσαντες τὴν Παλαιστίνην, εἰσήγαγε καὶ πάλιν ἐν θριάμβῳ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ κατέθετο αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, τὸν ὅποιον εἶχεν ἀνεγείρει ἡ ἀγία Ἐλένη ἔκει, ἔνθα εὔρε τὸν τάφον καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου. Διὰ τὴν περιφανῆ ταύτην νίκην τοῦ Ἡρακλείου κατὰ τῶν βαρβάρων, ψάλλεται κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἀνωτέρω ἀπολυτίκιον, Σῶσορ, Κύριε, τὸν λαόν σου κτλ. διὰ τοῦ ὅποιου ἡ Ἐκκλησία δέεται πρὸς τὸν Κύριον νὰ σώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ νὰ εὐλογήσῃ τὴν κληρονομίαν του, ἥτοι τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν, παρέχων νίκας εἰς τοὺς βασιλεῖς κατὰ τῶν βαρβάρων, καὶ φυλάττων τὸ πολίτευμά του, ἥτοι τὴν Ἐκκλησίαν του.

Καθὼς, ὅτε εὑρέθη ὁ τίμιος σταυρός, ὁ λαός προ-

σεκύνησεν αὐτόν, οὕτω καὶ ἡμεῖς, κατὰ τὴν ἑορτὴν
ταύτην, προσκυνοῦμεν τὸν τίμιον σταυρόν, ψαλλο-
μένου τοῦ ὥραίου ὅμοιου: *Tὸν σταυρὸν σὸν προσ-
κυνοῦμεν, Δέσποτα· καὶ τὴν ἀγίαν σὸν ἀρά-
σταυρὸν ὅμοιοῦμεν καὶ δοξάζομεν.*

Tὸ ἀπολυτίκιον τῆς Κυριακῆς τῷν Βαΐων.

Τῇν κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ
πάθους πεστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἥγει-
ρας τὸν Λάζαρον, Χριστὲ ὁ Θεός· ὅ-
θεν καὶ ἡμεῖς ὡς οἱ παιδεῖς, τὰ τῆς νί-
κης σύμβολα φέροντες, σοὶ τῷ νικητῇ
τοῦ θανάτου βιώμεν. Ωσαννὰ ἐν τοῖς
ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,
ἐν ὄνόματι **Κυρίου**.

Σὺ ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν πρὶν πάθης καὶ
ἀποθάνης, ἀνέστησας ἐκ νεκρῶν τὸν Λάζαρον, διὰ
νὰ βεβαιώσῃς ὅτι καὶ ἡμεῖς δλοὶ θὰ ἀναστηθῶμεν.
Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, ὡς οἱ παιδεῖς
τῶν Ἐβραίων, ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν τὰ ση-
μεῖα τῆς νίκης, τὰ βατά, ψάλλομεν εἰς σέ, ὅστις
ἐνίκησας τὸν θάνατον. Ωσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις,
δόξα ἔστω εἰς Σὲ τὸν κατοικοῦντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
εὐλογημένος ἔσο Σύ, ὅστις ἔρχεσαι ἐν ὄνόματι Κυ-
ρίου, ὅστις ἔστάλης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον,
ἵνα σώσῃς αὐτόν.¹

1) Τὸν θριαμβευτικὸν τοῦτον ὅμοιον ἔψαλλον οἱ Ιουδαῖοι εἰς

Ἐξ ἡμέρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἥρχετο ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς Βηθανίας, ὅπου εἶχεν ἀναστήσει τὸν Λάζαρον· ἀπέστειλε δὲ δύο ἐκ τῶν μαθητῶν του καὶ ἔφερον εἰς αὐτὸν ὄνον, καὶ καθήσας ἐπ' αὐτοῦ εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν. Λαὸς πολὺς εἶχεν ἐλθειν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν ἑορτήν, καὶ ἀκούσας ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ἐλαβεν εἰς χεῖρας βαία φοινίκων καὶ ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ· καὶ ἄλλοι μὲν διὰ τῶν φορεμάτων αὐτῶν, ἄλλοι δὲ διὰ κλάδων δένδρων ἔστρων τὴν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε νὰ διέλθῃ ὁ Ἰησοῦς· πάντες δ' ὄμοιοι καὶ αὐτοὶ οἱ παιδες, προπορευόμενοι καὶ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαρρὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ἐν ὄνόματι Κυρίου. Τὴν λαμπρὰν ταύτην καὶ θριαυθευτικὴν εἰσοδον τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων κατὰ τὴν ἀμέσως προηγουμένην τοῦ Πάσχα Κυριακήν, ἡτις καὶ ἐκλήθη διὰ τοῦτο Κυριακὴ τῶν Βαΐων. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀρχεται ἡ καλουμένη ἑδομὰς τῶν παθῶν, ἡτις καὶ μεγάλη ἑδομὰς ἐπεκλήθη, διότι, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, «μεγάλα τινὰ καὶ ἀπόρρητα τυγχάνει τὰ ὑπάρξαντα ἡμῖν ἐν αὐτῇ ἀγαθά. Ἐν γὰρ ταύτῃ ὁ χρόνιος ἐλύθη πόλεμος, θάνατος ἐσβέσθη, κατάρα ἀνηρέθη, τοῦ διαβόλου ἡ τυραννίς κατελύθη, τὰ σκεύη αὐτοῦ διηρπάγη, Θεοῦ καταλλαγὴ πρὸς ἀνθρώπους γέγονεν».

τὸν Ἰησοῦν, διότις ὑπεδέχοντο αὐτὸν ὡς Μεσσίαν· ἐνόμιζον δὲ ὅτις δι Μεσσίας ἔμελλε νὰ ιδρύσῃ βασιλείαν ἐπίγειον καὶ ν' ἀναδειξῃ τούς Ιουδαίους ἔθνος μέγα καὶ ἐνδοξον.

Ο ύμινος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ
ἢ τοῦ Πάσχα.

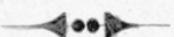
**Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ
θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς
μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.**

Ο Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν νικήσας τὸν
θάνατον διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ χαρίσας εἰς
τοὺς νεκροὺς τὴν αἰώνιον ζωήν.

Πάσχα, ἔβραϊκὴ λέξις, σημαίνουσα διάβασιν·
ἔτελεῖτο παρ' ἔβραιοις εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πασχαλίου
ἀμνοῦ, ὃν ἔφαγον οἱ Ἰουδαῖοι πρὸ τῆς ἐξόδου αὐτῶν
ἐκ τῆς Αἴγυπτου, ἔτελεῖτο δὲ καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς
διαβάσεως τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Παρὰ τοῖς χρι-
στιανοῖς τὸ Πάσχα καθιερώθη πιθανώτατα κατὰ τὸν
α' αἰῶνα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυ-
ρίου, καίτοι ή ἀνάμνησις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυ-
ρίου ἐπαναλαμβάνεται καθ' ἐκάστην ἑδομάδα, τὴν
Κυριακήν. Ἐπὶ τῆς πρώτης οἰκουμενικῆς Συνόδου
ώρισθη νὰ ἑορτάζηται τὸ Πάσχα πανταχοῦ τοῦ χρι-
στιανικοῦ κέσμου ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῇ
Κυριακῇ, διότι πρότερον ἐωρτάζετο εἰς διάφορον ἥ-
μέραν παρὰ ταῖς διαφόροις ἐκκλησίαις· ως πρὸς τὸν
χρόνον δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα κατίσχυσεν ἀπὸ
τοῦ η' αἰῶνος καθ' ἀπαντα τὸν χριστιανικὸν κό-
σμον τὸ ἀλεξανδρινὸν καλούμενον σύστημα, καὶ ἔκ-
τοτε τὸ Πάσχα πανηγυρίζεται πάντοτε καὶ παντα-
χοῦ τῇ πρώτῃ Κυριακῇ μετὰ τὴν ἕαρινὴν πανσέ-
ληνον. Χρονικὰ δρια, ἀτινα δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ
ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, εἶνε ή 21 Μαρτίου καὶ ή 18

Απριλίου, αἵτινες εἶνε αἱ ἐνδεχόμεναι ἡμέραι τῆς πανσελήνου. Τὸ Πάσχα ἥτο ἀνέκαθεν μία τῶν ἐπισημοτάτων ἔορτῶν· προηγεῖτο δ' αὐτοῦ νηστεία, ἥτις, διάφορος οὖσα κατὰ τὴν διάρκειαν ἐν ἀρχῇ, ὠρίσθη ἐν τέλει εἰς ἑπτὰ ἔβδομάδας, περιλαμβανομένης καὶ τῆς μεγάλης ἔβδομάδος, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐτηρεῖτο αὐστηροτάτη νηστεία. Ἐκλήθη δὲ ἡ πρὸ τοῦ Πάσχα νηστεία μεγάλη τεσσαρακοστή. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐωρτάζετο ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας μέχρι τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀντιπάσχα, ἥτις ὀνομάζετο οὕτω, διότι εἶνε ἡ ἀπόδοσις τῆς ἔορτῆς τοῦ Πάσχα, ὀνομάζεται δὲ καὶ Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, διότι κατ' αὐτὴν γίνεται μνεία τῆς ἀπιστίας τοῦ Θωμᾶ. Ἡ ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τοῦ Ἀντιπάσχα ἔβδομὰς ἐκλήθη Διακαιρήσιμος, διότι κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος ἦρχετο ἀπὸ τοῦ Πάσχα.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Πάσχα τελεῖται περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἀδομένου κατ' ἐπανάληψιν τοῦ Χριστὸς ἀρέστη καὶ γενομένου ἀσπασμοῦ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν. Ὁ ἑσπερινὸς τοῦ Πάσχα καλεῖται ἀγάπη, διότι κατ' αὐτὸν ἐπαναλαμβάνεται ὁ ἀσπασμὸς διὰ τοὺς μὴ δυνηθέντας νὰ ἐκκλησιασθῶσι τὴν νύκτα· διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ δευτέρα Ἀνάστασις.

Τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Ἀραλήψεως.

Ἄνελήψθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ Θεὸς
ἡμῶν, καροποιήσας τοὺς μαθητάς,

τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἀγέου Πνεύματος,
βέβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας,
ὅτι σὺ εἶ ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ
Αυτορωτὴς τοῦ κόσμου.

Ἄνελήφθης μετὰ δόξης, Χριστὲ ὁ Θεός, χαροποιήσας τοὺς μαθητάς σου διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἀφοῦ ἔθεται θησαυρούς σύτοι διὰ τῆς εὐλογίας σου, ὅτι Σὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐλύτρωσας, ἔσωσας τὸν κόσμον.

Ἡ ἕορτὴ τῆς Ἀναλήψεως ἕορτάζεται τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως ἡμέραν, κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν ἔλαιων. Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας διέτριψεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐμφανίζομενος πολλάκις εἰς τοὺς μαθητάς του, ἐδίδασκεν αὐτοὺς καὶ καθίστα οὕτω εἰς αὐτοὺς βεβαιοτέραν τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ. Τὴν τεσσαρακοστὴν δὲ ἡμέραν ἐμφανισθεὶς καὶ πάλιν εἰς τοὺς μαθητάς του ἐν Ἱεροσολύμοις παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἀπέλθωσι καὶ νὰ κηρύξωσι τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὰ ἔθνη, καὶ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ νὰ περιμένωσιν ἑκεῖ, ἔως οὖλάθωσι τὴν ἐξ ὑψους δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπ' αὐτούς. Μετὰ ταῦτα ἔξήγαγε τοὺς Μαθητάς του εἰς τὸ ὄρος τῶν ἔλαιων, καὶ ὑψώσας τὰς χεῖρας ηὐλόγησεν αὐτούς· ἐνῷ δὲ τοὺς ηὐλόγει, ἀνελήφθη ἐνώπιόν των εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ νεφέλη φωτεινὴ ἀπέκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δρθαλμῶν αὐτῶν. Τότε δύο ἄνδρες φέροντες λευκὰ ἐνδύματα, ἐνεφανίσθη-

σαν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς· Ἐγ-
δρες Γαλιλαῖοι, τί στέκετε καὶ βλέπετε εἰς τὸν
οὐρανόν; Οὗτος δὲ Ἰησοῦς ὁ ἀραληφθεὶς ἀπ' ὑ-
μῶν εἰς τὸν οὐρανὸν θὰ ἐλθῃ πάλιν δπως τὸν
εἶδετε ἀραλαμβανόμενον.

Τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Πεντηκοστῆς

**Εὐλογητὸς εἰς Χριστὸν Θεὸν ἡμῶν,
ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀγαδεῖξας,
καταπέμψας αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἄ-
γιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην
σαγηγεύσας· Φιλάνθρωπε, δόξα σοι.**

Διὰ τοῦ ὅμοιου τούτου ἐύλογοῦμεν, εὐχαριστοῦ-
μεν τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ὁ ὅποῖος ἔπειμψεν
εἰς τοὺς Ἀποστόλους τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, καὶ ἐ-
κείνους, οἵ δοποῖοι ἦσαν πρότερον ἀλιεῖς, ἀνέδειξε
πανσόφους, καὶ δι' αὐτῶν ἐσαγήνευσεν, εἰλαυσεν
εἰς ἑαυτόν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν
τὴν οἰκουμένην, τὸν κόσμον δὲν. Διὰ τοῦτο ἡς
εἶνε δόξα εἰς τὸν φιλάνθρωπον Χριστόν.

Πεντηκοστή, ἑορτὴ τελουμένη εἰς ἀνάμνησιν τῆς
ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς Ἀπο-

1) Ὑπῆρχε καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαϊστοῖς ἡ ἑορτὴ τῆς πεντηκο-
στῆς, ἥτις ἐωρτάζετο τὴν πεντυκοστὴν ἡμέραν μετὰ τὸ Πάσχα
εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου τοῦ δοθέντος ἐπὶ τοῦ δρους
Σινᾶ.

στόλους. Μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ μαθηταί, ἐπέστρεψαν ἀπὸ τοῦ ὅρους τῶν ἔλαιων εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔκει, καθήμενοι εἰς τὸ ὑπερῷον, ἥτοι εἰς τὸ ἀνώγεων τοῦ οἴκου αὐτῶν, περιέμενον τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καθὼς ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς ὁ Χριστός. Τὴν πεντηκοστὴν δὲ ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἐνῷ ἦσαν δλοι ὅμοι συνηγγενεῖς εἰς τὸ ὑπερῷον, ἥκεισθη αἴφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥχος ὡς πνεύοντος σφοδροῦ ἀνέμου, καὶ ἐγέμισεν δλον τὸν οἶκον δπου ἐκάθηντο. Καὶ ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς πύριναι φλόγες ὡς γλῶσσαι, καὶ ἐκάθησαν εἰς ἕνα ἔκαστον ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπληρώθησαν πάντες Πνεύματος ἀγίου, καὶ ἥρχισαν νὰ κηρύττωσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ εἰς διαφόρους γλῶσσας. Ἡσαν δὲ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ τὴν ἑορτὴν πολλοὶ εὐλαβεῖς ἄνθρωποι ἀπὸ πᾶν ἔθνος καὶ ἀκούσαντες τὸν ἥχον τοῦτον συνέρρευσαν ἔκει καὶ ἥκουσον ἔκαστος τοὺς ἀποστόλους νὰ λαλῶσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν. Ἐθαύμαζον δὲ πάντες καὶ ἡπόρουν διὰ τοῦτο, ἄλλοι δὲ πάλιν χλευάζοντες ἔλεγον δτι εἶνε μεθυσμένοι. Τότε σηκωθεὶς ὁ Πέτρος μετὰ τῶν ἔνδεκα ὑψώσε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαϊους, δτι ἀνέστη Ἐκεῖνος, τὸν δποῖον αὐτοὶ ἐσταύρωσαν μὲ χειρας ἀνόμους· καὶ ἀναληφθεὶς ἐπεμψεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, καθὼς εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς αὐτούς. Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Πέτρου συγκινηθέντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐπίστευσαν εἰς Χριστόν, καὶ ἔβαπτίσθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἔκεινην περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας. Καὶ οὕτω συνέστη ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία, διὸ καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς θεωρεῖται

ήμέρα τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐκκλησίας, εἶνε δὲ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ ἐπισημοτάτων ἑορτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΤΩΝ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

Tὸ ἀπολυτίκιον τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου.

Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαρὰν ἐμήνυσε πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ἐκ σου γὰρ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· καὶ λύσας τὴν κατάραν, ἔδωκε τὴν εὐλογίαν· καὶ καταργήσας τὸν θάνατον, ἔδωρησατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου ὑπῆρξεν ἀφορμὴ χαρᾶς εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους (χαρὰν ἐμήνυσε πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ), διότι ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ κατ' ἔξοχὴν δίκαιος, ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν, δστις ἐλυσε τὴν κατάραν, εἰς τὴν ὁποίαν εἴχομεν καταδικασθῆναι τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα, καὶ ἔδωκε τὴν εὐλογίαν· νικήσας δὲ τὸν θάνατον, ἔδωρησεν εἰς ἡμᾶς τὴν αἰώνιον ζωήν.

Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου ἑορτάζεται τῇ διδόῃ Σεπτεμβρίου εἰς ἀνάμνησιν τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐγεννήθη δὲ ἡ Θεοτόκος ἐκ τοῦ Ἰωακείμ. καὶ τῆς Ἀννης, περὶ τὸ 16 ἢ 17 ἔτος πρὸ τῆς

Χριστοῦ γεννήσεως κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν. Καὶ ὁ μὲν Ἰωακεὶμ κατήγετο ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους τοῦ Δαυΐδ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ δὲ Ἀννα ἐκ τῆς ἱεραπικῆς φυλῆς τοῦ Λευΐτ, θυγάτηρ Ματθὰν τοῦ ἱερέως καὶ Μαρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα. Ὁ Ματθὰν ἐγέννησε τὸν Ἰωακείμ, τὸν πατέρα τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ, καὶ τρεῖς θυγατέρας, ἐν αἷς καὶ τὴν Ἀνναν, μητέρα τῆς Θεοτόκου. Ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἀννα ἦσαν ἀτεκνοί καὶ προθειηκότες τὴν ἡλικίαν· βαρέως δὲ ἔφερον τὴν ἀτεκνίαν, ἥτις ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ὄνειδος, ἀτιμίᾳ διότι ἐφρόνουν, ἀφοῦ ὁ Θεὸς εὐλόγησε τοὺς πρώτους ἀνθρώπους εἰπών πρὸς αὐτούς· «Ἄξανεσθε καὶ πληθύνεσθε», διτὶ ἡ μὲν εὐτεκνία εἶνε προϊὸν θείας εὐλογίας, ἡ δὲ ἀτεκνία δεῖγμα θείας κατάρας. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἀννα ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοῦ ὄνειδισμοῦ τῆς ἀτεκνίας, καὶ εἰσηκούσθη ἐν τέλει ἡ δέησις τῶν δικαίων τούτων καὶ εὔσεβῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐν προθειηκυῖᾳ ἡλικίᾳ ἐγέννησαν τὴν Θεοτόκον. Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ εἰς αἰῶνας, ἀπὸ δὲ τοῦ ζεῖσθαις κατέστη γενικὴ ἑορτή.

Τὸ ἀπολυτίκιον τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Σήμερον τῇ εὐδοκίᾳς Θεοῦ τὸ προσέμειον, καὶ τῇ τῶν ἀνθρώπων

σωτηρίας ἡ προκήρυξις· ἐν Ναῷ του Θεοῦ, τρανῶς ἡ Παρθένος δείκνυται, καὶ τὸν Χριστὸν τοῖς πᾶσι προκαταγγέλλεται. Αὐτῇ καὶ ἡμεῖς μεγαλοφώνως βοήσωμεν· Χαῖρε τὴς οἰκομέας του Κτίστου ἡ ἐκπλήρωσις.

Σήμερον εἶνε τὸ προσίμιον τῆς εύδοκίας του Θεοῦ, ἦτοι ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἑορτῆς ἄρχεται ἐκπληρουμένη ἡ εύδοκία του Θεοῦ, ἡ θεία ἀπόφασις ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του κόσμου, καὶ προκηρύσσεται ἡ σωτηρία αὕτη εἰς τοὺς ἀνθρώπους· εἶνε δὲ ἡ σημερινὴ ἑορτὴ τὸ προσίμιον καὶ ἡ προκήρυξις τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, διότι ἡ Θεοτόκος εἰσαχθεῖσα εἰς τὸν Ναὸν καὶ ἔκει ἐπὶ δωδεκαετίαν διατρίψασα παρεσκευάσθη νὰ γείνῃ ἐπαξίως μήτηρ του Σωτῆρος. Ἐν τῷ Ναῷ ἀποδεικνύεται τρανῶς ὅτι ἡ Μαριὰμ εἶνε ἡ πρωτισμένη μήτηρ του Σωτῆρος καὶ παρθένος καὶ προαναγγέλλει οὕτω εἰς πάντας τὸν Χριστόν. Εἰς αὐτὴν ἀς ἀναφωνήσωμεν καὶ ἡμεῖς ως ὁ ἄγγελος· Χαῖρε, Θεοτόκε, διότι διὰ σου ἐξεπληρώθη ἡ οἰκονομία του Κτίστου, ὑπῆρξες τὸ ὄργανον τῆς ἐκπληρώσεως τῆς βουλῆς του Θεοῦ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

“*H* ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων καθιερώθη συγχρόνως μὲ τὴν ἑορτὴν τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, πανηγυριζομένη εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰς τὸν ναὸν εἰσόδου τῆς Θεοτόκου. *H* ὑπόθεσις δὲ τῆς ἑορτῆς ταύτης ἔχει ως ἔξῆς· Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἀννα, οἱ γονεῖς τῆς Θεοτόκου, ἦσαν ἀτεκνοί καὶ προθεβηκότες τὴν ἡλικίαν, παρε-

χάλουν δὲ τὸν Θεὸν ν' ἀποκτήσωσι τέχνον, ὑποσχόμενοι ν' ἀφιερώσωσιν αὐτὸν εἰς τὸν Θεόν. Ἡ προσευχὴ αὐτῶν εἰσηχούσθη, καὶ ἡ "Ἄννα ἐγέννησε τὴν Μαριάμ, τὴν ὁποίαν οἱ γονεῖς αὐτῆς, καθ' ἀ εἶχον ὑποσχεθῆ, ἔφερον τριετῆ εἰς τὸν ναὸν καὶ ἀφιέρωσαν αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν. Εἰσήχθη δὲ ἡ Μαριάμ εἰς τὰ ἄγια τῶν ἀγίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, καὶ ἐκεῖ διέτριψεν ἐπὶ δώδεκα ἔτη, μέχρι τοῦ 15 ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Οἱ γονεῖς αὐτῆς εἶχον ἥδη ἀποθάνει, κατὰ κοινὴν δ' ἀπόφασιν τῶν ἱερέων ἐμνηστεύθη τότε ἡ Μαριάμ τὸν δίκαιον Ἰωσήφ. Διὰ τοῦτο ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐκλήθη ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων. Σορτάρησεν τὴν λί Νομοθέτην.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Σήμερον τῇσι σωτηρίᾳς ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μὴστηρίου ἡ φανέρωσις ὁ μέծος τοῦ Θεοῦ, μέծος τῆς Παρθένου γένεται, καὶ Γαδριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται. Διὸ καὶ ἡμεῖς σὺν αὐτῷ τῇ Θεοτόκῳ βοήσωμεν. Χαῖρε Κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ.

Σήμερον είνε τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἐν τῇ σημερινῇ ἑορτῇ συγκεφαλαιοῦται, συγκεντροῦται, περιλαμβάνεται ἡ σωτηρία ἡμῶν· διότι κατ' αὐτὴν εὐηγγελίσθη ὁ ἄγγελος εἰς τὴν Μαριάμ, ὅτι

εῇ αὐτῆς ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ὁ Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο ἡ αὐτὴ ἑορτὴ καλεῖται καὶ ἡ φανέρωσις τοῦ ἀπὸ αἰῶνος μυστηρίου, διότι κατ’ αὐτὴν ἐφανερώθη τὸ ἀπὸ αἰῶνος μυστήριον, ἡ αἰωνία βουλὴ καὶ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ οὐδὲς τοῦ Θεοῦ γίνεται υἱὸς τῆς Παρθένου, καὶ ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ εὐαγγελίζεται τὴν χάριν ταύτην εἰς τὴν Παρθένον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀς ἀναφωνήσωμεν μετὰ τοῦ ἀγγέλου εἰς τὴν Θεοτόκον· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶνε μετὰ σοῦ.

‘Ο εὐαγγελισμός. Τὸν ἔκτον μῆνα ἀπὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Προδρόμου ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ, πρὸς τὴν Παρθένον Μαριάμ, ἵτις ἐξελθοῦσα τοῦ Ναοῦ δεκαπενταέτις, εἶχε μνηστευθῆ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας. πρὸ 4 μηνῶν μὲ τὸν Ἰωσὴφ. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς τὴν Μαριάμ εἶπε πρὸς αὐτὴν· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶνε μετὰ σοῦ, Εὐλογημένη εἶσαι μεταξὺ τῶν γυναικῶν. Ἡ παρθένος ἐταράχθη· ὁ δὲ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν· Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· διότι εὔρεις χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· διὰ τοῦτο τὸ ἀγιον, τὸ ὅποιον θὰ γεννηθῇ ἐκ σοῦ, θὰ δομασθῇ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὖν θὰ γεννήσῃς υἱὸν καὶ θὰ ὀνομάσῃς αὐτὸν Ἰησοῦν. Εἶπε δὲ ἡ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Καὶ πῶς θὰ γείνη τοῦτο; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν· Οὐδὲν εἶνε ἀδύνατον εἰς τὸν Θεόν. Πνεῦμα ἀγιον θὰ ἐλθῃ ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ὑψιστοῦ θὰ σὲ ἐπισκιάσῃ. Καὶ ἡ Μαριάμ εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον· Ιδοὺ ή δούλη Κυρίου, ἀς γείνῃ εἰς ἐμέ, καθὼς εἴ-

πες. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ χαρμοσύνου τούτου γεγονότος, τοῦ εὐφροσύνου τούτου ἀγγέλματος τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὴν Μαριάμ, ὡρίσθη ἡ ἑορτὴ αὕτη. ἡτις ὠνομάσθη διὰ τοῦτο Εὐαγγελισμός. Εἶνε δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν, καθιερωθεῖσα πρὸ τῶν μέσων τοῦ εἰς αἰώνας. ἑορταζομένη δὲ τῇ 25 Μαρτίου, ἐννέα δηλαδὴ ἀκριβῶς μῆνας πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἡτις ἑορτάζεται, ως γνωστόν, τῇ 25 Δεκεμβρίου. Ἡ ἑορτὴ αὕτη προσλαμβάνει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἔτι μεγαλοπρεπέστερον καὶ μᾶλλον χαρμόσυνον χαρακτῆρα, διότι συνεδέθη μὲ iστορικὸν γεγονός ιερόν, μὲ τὴν ὑψώσιν τῆς σημαίας τῆς ἐλευθερίας κατὰ τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1821.

Tὸ ἀπολυτίκιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου

Ἐν τῇ γεννήσει τὴν παρθενέαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ Κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες, Θεοτόκε· μετέστης πρὸς τὴν ζωὴν, μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς ζωῆς, καὶ ταῖς πρεσβείαις ταῖς σαιδὶς λυτρουμένη ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἐφύλαξες τὴν παρθενίαν, κατὰ δὲ τὴν κοιμήσιν δὲν ἀφῆκες ἀπροστάτευτον τὸν κόσμον, Θεοτόκε· μετέβης πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν σύ, ἡτις ὑπῆρξες ἡ μήτηρ τῆς ζωῆς, δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ, δστις ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον

τὴν ζωήν, καὶ ἥτις διὰ τῶν πρεσβειῶν καὶ τῶν δεήσεών σου σώζεις ἐκ τοῦ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἡ Κοιμησίς τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὅτε ἐπλησίαζεν ὁ καιρός, κατὰ τὸν ὄποιον ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ηὐδόκησε νὰ καλέσῃ παρ' ἑαυτῷ τὴν Μητέρα αὐτοῦ, ἐμήνυσε τοῦτο εἰς αὐτὴν δι' Ἀγγέλου. Ἡ δὲ Θεοτόκος, τοῦτο ἀκούσασα, ἀνέβη μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ ὅρος τῶν ἔλαιων, ὃπου συνεχῶς ἀπερχομένη προσηύχετο, καὶ εὐχαριστήσασα τῷ Θεῷ, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ ἤτοι μάζετο πρὸς ἐνταφιασμόν. Ἐν τῷ μεταξὺ νεφέλαι συνήγαγον τοὺς Ἀποστόλους ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, ἔνθα ἔτυχεν ἔκαστος κηρύττων, καὶ παρέστησαν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον τῆς Θεοτόκου· αὕτη δέ, δεηθεῖσα πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου, ηὐλόγησε τοὺς Ἀποστόλους, καὶ εἴτα παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ Θεόν. Οἱ Ἀπόστολοι κηδεύσαντες εὐλαβῶς τὴν Θεοτόκον κατέθηκαν τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν μνημείῳ, ἐν τῷ χωρίῳ Γεσθημανῇ· ἀλλὰ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἡ Θεοτόκος μετέστη ἐν σώματι εἰς τοὺς οὐρανούς. Αὕτη είνε ἡ ὑπόθεσις τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως καὶ μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου, ἥτις καθιερώθη κατὰ τὸν δ'. αἱῶνα καὶ ὠρίσθη νὰ πανηγυρίζηται τῇ 15 Αὔγουστου. Εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου προηγεῖται τῆς Κοιμήσεως αὐτῆς νηστεία δεκαπενθήμερος, ἥτις κοινῶς καλεῖται δεκαπενταύγουστον.

Ο Ἀκάθιστος Ὅμινος. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω Θεομητορικῶν ἑορτῶν ὑπάρχει καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀκαθίστου Ὅμινου, ποιηθέντος κατὰ τὸν ζ'. αἱῶνα ὑπὸ τοῦ Ὅμινογράφου Γεωργίου Πισίδου, καὶ

ψαλλομένου ἐν τῷ ὅρθῳ τοῦ Σαββάτου τῆς πέμπτης ἑδομάδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Ἡ ὑπόθεσις τῆς ἑορτῆς ταύτης ἔχει ως ἔξης· Ὄτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Περσῶν, ἵνα ἀναλάβῃ τὸν συληθέντα ὑπ' αὐτῶν τίμιον σταυρὸν ἐν Ἱερουσαλήμ, Πέρσαι καὶ Ἀβαροὶ μετὰ πολυμαρτύρου επρατοῦ καὶ στόλου πολιορκήσαντες στενῶς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἡπείρουν νὰ κυριεύσωσιν αὐτήν. Οἱ εὑσεβεῖς κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸ τοιούτου κινδύνου ἀντέτασσον μὲν γενναίαν ἄμυναν, ἀλλ' ἐπεκαλοῦντο καὶ τὴν Βοήθειαν τῆς Θεοτόκου καὶ ως ἐκ θαύματος ἡγέρθη τρικυμία σφοδρά, ἥς ἔνεκα τὰ πλοῖα τῶν βαρβάρων συνετρίβησαν, καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐσώθη. Ἐπὶ τῷ θαυμαστῷ τούτῳ συμβάντι ἀπας ὁ λαὸς συνελθὼν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ναὸν καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἴσταμενος ἀνέπεμπεν εὐχαριστήρια διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Πόλεως εἰς τὴν ὑπέρμαχον Στρατηγόν, τὴν Θεοτόκον. Τούτου δ' ἔνεκα καὶ ὁ ὅμνος ὁ ψαλλόμενος κατὰ τὴν ἑορτὴν καὶ αὐτὴ ἡ ἑορτὴ ὠνομάσθησαν Ἀκάθιστος ὅμνος. Ὁ ἀκάθιστος ὅμνος σύγκειται ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἀσμάτων ἡ οἰκων, ὡν ἔκαστος ἀρχεται ἀπὸ ἑνὸς ἔκαστου τῶν 24 γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου. διαιρεῖται δὲ εἰς 4 μέρη, ὡν ἔκαστον περιλαμβάνει ἐξ οἰκους, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος (ἀπὸ Α-Ζ) ψάλλεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς τῆς πρώτης ἑδομάδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τὸ δὲ δεύτερον (ἀπὸ Η-Μ) τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς τῆς δευτέρας ἑδομάδος, τὸ τρίτον (ἀπὸ Ν-Σ) τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς τῆς τρίτης

ένδομάδος καὶ τὸ τέταρτον (ἀπὸ Τ μέχρι τέλους) τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς τῆς τετάρτης ἑδομάδος. Τὴν δὲ ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς τῆς πέμπτης ἑδομάδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ψάλλεται καὶ αὐθὶς ὀλόκληρος ὁ Ἀκάθιστος ὑμνος. Κοινῶς δὲ ὁ ἀκάθιστος ὑμνος δινομάζεται *Χαιρέτισμοί*, διότι οἱ στίχοι ἐκάστου σίκου ἄρχονται διὰ τῆς λέξεως *Χαιρε*. — *Χαιρε δι' ἡς η χαρὰ ἐκλάμψει.* Χαιρε δι' ἡς η ἀρὰ ἐκλείψει κτλ. Τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀκαθίστου ὑμνου συνοψίζει ὁ ἔξοχος ὑμνος: *Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ως λυτρωθεῖσα τῷ δεινῷ εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι η Πόλις σου Θεοτόκε. Ἄλλ' ως ἔχονσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντούρ με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι Χαιρε Νύμφη ἀρύμφευτε. Διὰ τοῦ ὑμνου τούτου η Πόλις τῆς Θεοτόκου, η Κωνσταντινούπολις, εὐχαριστεῖ τὴν ὑπέρμαχον αὐτῆς Στρατηγόν, δτι ἐσώθη δι' αὐτῆς ἀπὸ τῶν δεινῶν, ἀπὸ κινδύνου πρόφανοῦς παρακαλεῖ δ' αὐτήν, ἐπειδὴ η μήτηρ Θεοῦ ἔχει ἀγήτητον δύναμιν παρὰ τῷ υἱῷ αὐτῆς καὶ Θεῷ ήμῶν, νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτήν ἀπὸ παντούρ κινδύνων, ἵνα κράζῃ πρὸς αὐτήν. Χαιρε Νύμφη ἀρύμφευτε.*

Τὸ ἀπολυτίκιον δέ, τὸ ὅποῖον ψάλλεται εἰς τὸν ἐσπερινὸν τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου ὑμνου εἶνε τὸ ἔξης.

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει, ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ σπουδῇ ἐπέστη, ὁ Ἀσώματος λέγων τῇ Ἀπειρογάμῳ, 'Ο κλένας τῇ καταβί-

σεις τούς οὐρανούς, χωρεῖναις ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν σοί, ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου, λαβόντα δούλου μορφὴν, ἔξισταμαις κραυγάζειν σοις Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.

Σημαίνει δὲ ὁ ὑμνος οὗτος ὅτι ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ (δὲ Ἀσώματος), διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, μετένη μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωσῆφ, εἰπὼν εἰς τὴν Μαριὰμ (ἥτις καλεῖται ἀπειρόγαμος, διότι δὲν ἤλθεν εἰς γάμον, ἵτο Παρθένος καὶ ἔμεινε Παρθένος). Ὁ κλίνας ἐκ συγκαταβάσεως τοὺς οὐρανούς, ὁ ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ καταβὰς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσας, περιλαμβάνεται δλος ἐν σοί, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ἡ θεία αὐτοῦ φύσις. Βλέπων δὲ τοῦτον ἐν τῇ μήτρᾳ σου ἐν δούλου μορφῇ, ἔξισταμαι καὶ ἀναφωνῶ πρὸς σέ Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

*Tὸ ἀπολυτίκιον τῷ ἀγίων ἀποστόλων
Πέτρου καὶ Παύλου.*

**Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι,
καὶ τῆς οἰκουμένης Διδάσκαλοι, τῷ**

Δεσπότη τῶν ὄλων πρεσβεύσατε, εἰ-
ρήνηγ τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι, καὶ
ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Σεῖς οἱ πρωτόθρονοι, οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστό-
λων, καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης, παρακαλέ-
σατε τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον τοῦ παντὸς νὰ δω-
ρήσῃ εἰρήνην εἰς τὴν οἰκουμένην, καὶ νὰ ἐλεήσῃ καὶ
σώσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἐντολὴ αὕτη ἑορτάζεται ἀπὸ τοῦ εἰς αἰῶνος τῇ
29 Ιουνίου εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῶν δύο κορυφαίων
Ἀποστόλων, Πέτρου καὶ Παύλου. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος
κατήγετο ἐκ τῆς Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, ἥτοι υἱὸς
Ἰωνᾶ, ἀδελφὸς τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ἀλιεὺς
τὸ ἐπάγγελμα. Υπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων Ἀποστό-
λων, κληθεὶς ἐν τῇ λίμνῃ Γεννησαρὲτ ὑπὸ τοῦ Ἰη-
σοῦ καὶ ἀκολουθήσας αὐτὸν ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κηρύγμα-
τος μέχρι τοῦ πάθους αὐτοῦ. Ἡρνήθη τὸν Χριστὸν ἐν
τῇ αὐλῇ τοῦ ἀρχιερέως, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐκλαυσε πικρῶς.
ἐκαλεῖτο τὸ πρώτον Σίμων, ἔπειτα δὲ μετωνομάσθη
ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Πέτρος (Ιωάν. ἀ 43). Κατὰ τὴν
ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐκήρυξε πρῶτος τὸ Εὐαγ-
γέλιον εἰς τοὺς Ιουδαίους, καὶ τρεῖς χιλιάδες ἐξ
αὐτῶν ἐπίστευσαν εἰς Χριστόν. Μέχρι τοῦ 50 ἔτους
διέτριβεν ἐν Ιεροσολόμοις κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον,
ἔπειτα μετέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν.
ἔγραψε δύο ἐπιστολὰς καθολικὰς πρὸς τοὺς χριστια-
νοὺς τῆς Ἀσίας, καὶ κατὰ τὸν ἐπὶ Νέρωνος διωγ-
μὸν ὑπέστη ἐν Ρώμῃ μετὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου
τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, τῷ 67 ἢ 68, σταυρωθεὶς
κατὰ κεφαλῆς.

Ο δὲ Παῦλος, δστις, πρὶν ἡ κληθῆ 'Απόστολος,
ἐκαλεῖτο Σαούλ ἢ Σαῦλος, ἐγεννήθη ἐν Ταρσῷ,
πρωτευούσῃ τῆς Κυλικίας. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἦσαν
Ἰουδαῖοι ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμίν, εἶχε δὲ καὶ τὸ δι-
καιώματα τοῦ ρωμαίου πολίτου 'Ανηκεν εἰς τὴν αἱ-
ρεσιν τῶν Φαρισαίων, ἐκπαιδευθεὶς παρὰ τῷ περιφήμῳ
Φαρισαίῳ Γαμαλιὴλ ἐν Ιερουσαλήμ. Ὅπηρξε σφο-
δὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν, δτε δὲ μετέβαινεν
ἀπὸ τῆς Ιερουσαλήμ εἰς τὴν Δαμασκόν, ἵνα κατα-
διώξῃ καὶ ἔκει τοὺς χριστιανούς, εἶδεν δπτασίαν,
καθ' ἥν ἤκουσεν αὐτὸν τὸν Χριστὸν καλοῦντα αὐ-
τόν· εἰσελθὼν δὲ εἰς Δαμασκὸν ἐβαπτίσθη ὑπὸ χρι-
στιανοῦ τίνος 'Ανανίου, τῷ 37. Ἐκτοτε ὁ Παῦλος
ἐγένετο θερμότατος κῆρυξ καὶ ἀπόστολος τοῦ Εὐαγ-
γελίου. Ἐπεχείρησε τέσσαρας ἀπόστολικὰς πορείας,
καθ' ἀς ἔκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πλεῖστα μέρη τοῦ
ρωμαϊκοῦ κράτους· ἐπεσκέφθη πλὴν ἀλλων τὰς Ἀ-
θήνας καὶ τὴν Κόρινθον· συνέστησε πολλαχοῦ 'Εκ-
κλησίας γράψας πρὸς αὐτὰς διαφόρους ἐπιστολάς·
ἐν τέλει δέ, κατὰ τὸν ἐπὶ Νέρωνος διωγμόν, ὑπέστη
ἐν Ῥώμῃ, ὡς προελέχθη, τὸν μαρτυρικὸν θάνατον
μετὰ τοῦ ἀπόστολου Πέτρου, τῷ 67 ἢ 68. Ὁ Πέτρος
καὶ ὁ Παῦλος θεωροῦνται οἱ κορυφαῖοι τῶν 'Απο-
στόλων· ὁ Παῦλος μάλιστα εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ κη-
ρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου τοσοῦτον, δσον οὐδεὶς τῶν
λοιπῶν ἀπόστόλων. Τῆς ἑορτῆς τῶν 'Αποστόλων
Πέτρου καὶ Παύλου προηγεῖται νηστεία, ἀρχομένη
ἀπὸ τῆς Δευτέρας μετὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων
Πάντων, καὶ διὰ τοῦτο ὁ χρόνος τῆς διαρκείας αὐ-
τῆς εἶνε διάφορος, ἐφ' δσον τὸ Πάσχα ἑορτάζεται
ἐνωρίτερον ἢ βραδύτορον. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἑορτὴν

τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἦτοι τῇ 30
Ἰουνίου, ἔορτάζεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἡ
μνήμη τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, κατὰ τὴν ὁποῖαν
ψάλλεται τὸ αὐτὸ ἀπολυτίκιον.

*Tὸ ἀπολυτίκιον τῆς μέταστάσεως τοῦ Εὐαγ-
γελιστοῦ Ἰωάννου.*

**Απόστολε Χριστῷ τῷ θεῷ ἡγαπη-
μένε, ἐπιτάχυνον ρῦσαι λαὸν ἀνα-
πολόγητον· δέχεται σε προσπίπτον-
τα, ὃ ἐπιπεσόντα τῷ στήθει καταδε-
ξάμενος· ὅν ἱκέτευε Θεολόγε, καὶ ἐπί-
μονον νέφος ἐθύῶν διασκεδάσαι, αἰ-
τούμενος ἡμῖν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα
ἔλεος.**

'Απόστολε ἡγαπημένε εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν
ἡμῶν, σπεῦσον νὰ σώσῃς λαὸν ἀναπολόγητον, ἦτοι
τὸν χριστιανικὸν λαόν, ὅστις κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν
ἐθνικῶν καὶ κατεδικάζετο ἀναπολόγητος· ὁ Χριστός,
ὅστις κατεδέχθη νὰ ἐπιπέσῃς ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ,
σὲ δέχεται προσπίπτοντα ἐνώπιον του· τοῦτον ἱκέ-
τευε, παρακάλει, Θεολόγε, νὰ διασκεδάσῃ, νὰ δια-
σκορπίσῃ τὸ νέφος τῶν ἐθνικῶν, ἦτοι τῶν εἰδωλολα-
τρῶν, τὸ ὄποιον ἐπιμένει νὰ ὑπάρχῃ, ἔξαιτούμενος
ὑπὲρ ἡμῶν εἰρήνην. καὶ τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ εὔσ-
πλαγχνίαν.

Ἡ μετάστασις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Οἱ Ἰωάννης ἦτο υἱὸς τοῦ ἀλιέως Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης, ἀδελφῆς τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου, ἀλιεὺς τὸ ἐπάγγελμα. Ὑπῆρξεν εἰς τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰακώβου ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιθεριάδος. Ἡτο ἐκ τῶν ἡγαπημένων μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, τὸν ὄποῖον ἡκολούθησε μέχρι τοῦ σταυροῦ· ἐπωνομάσθη ἐπιστήθιος, διότι ἔπεσεν εἰς τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὸν δεῖπνον τὸν μαστικόν· ἐκλήθη δὲ καὶ Θεολόγος, διότι ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ αὐτοῦ ἔγραψε περὶ τοῦ Γίοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἐκήρυξεν ἐν Τιεροσολύμοις, ἔπειτα ἐν Ἐφέσῳ· ἐπὶ δὲ τοῦ Δομιτιανοῦ καταδιωχθεὶς ἐξωρίσθη ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν νῆσον Πάτμον. Ἀπέθανεν ἐκατοντούτης τὴν ἥλικιαν· ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ, τὰς τρεῖς καθολικὰς ἐπιστολὰς καὶ τὴν ἀποκάλυψιν. Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἔορτάζεται τῇ 26 Σεπτεμβρίου, καλεῖται δὲ ἡ μετάστασις τοῦ Ἰωάννου, διότι κατὰ παράδοσιν στηριζομένην εἰς τὸ κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιον καὶ 21—23, ὁ Ἰωάννης δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ μετέστη εἰς οὐρανούς.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου Ἀρδρέον.

Χάρες τῶν Ἀποστόλων Πρωτόκλητος, καὶ τοῦ Κορυφαίου αὐτάδελφος, τῷ Δεσπότῃ τῶν ὄλων Ἀνδρέᾳ ἵκε-

τευε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ διωρήσασθαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα
ἔλεος.

‘Ως πρῶτος κληθεὶς ἐκ τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὡς
ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου Πέτρου, παρα-
κάλει, Ἀνδρέα, τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον τοῦ παν-
τός, νὰ δωρήσῃ εἰρήνην εἰς τὴν οἰκουμένην, καὶ εἰς
τὰς ψυχὰς ἡμῶν τὴν μεγάλην αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν.

‘Ο Ἀρδρέας ἦτο εἰς ἐκ τῶν δώδεκα Ἀποστό-
λων, ἐκ Βηθσαϊδά, ἀδελφὸς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου,
καὶ μαθητὴς πρότερον τοῦ Ἰωάννου· ἐκλήθη ἀπό-
στολος, δτε εἶδεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν παρὰ
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας (Μαθ. δ' 18), καὶ
ἐκτοτε ἥκολούθει αὐτὸν μέχρι τέλους. Λέγεται ὅτι
ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Θράκην, εἰς τὴν
Σκυθίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπέθανεν εἰς Πά-
τρας τῆς Ἀχαΐας μαρτυρικὸν θάνατον, προσηλωθεὶς
ἐπὶ σταυροῦ, ἔχοντος τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος Χ.
Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἑορτάζεται τῇ 30 Νοεμβρίου.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου Φιλίππου.

Ἀπόστολε ἄγιε Φίλιππε, πρέ-
σβευε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμά-
τῳ ἄφεσιν παράσκηταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Ἀπόστολε ἄγιε Φίλιππε, παρακάλει τὸν φιλάν-
θρωπον Θεὸν νὰ δώσῃ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν συγχώ-
ρησιν τῶν ἀμαρτιῶν.

Ο Φιλιππος ἡτο εἰς ἐκ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ἐκ Βησθαϊδά τῆς Γαλιλαίας, μαθητὴς πρότερον τοῦ Ἰωάννου, εἶτα δὲ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐγένετο μαθητὴς αὐτοῦ καὶ Ἀπόστολος (Ματθ. ι' 3). Κατὰ τὴν παράδοσιν ἔκήρδξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ ἀπέθανε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας. Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἔορτάζεται τῇ 14 Νοεμβρίου.

Tὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

Ἀπόστολε ἄγιε καὶ εὐαγγελιστά
Ματθαῖε, πρέσβευε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ,
ἵνα πναεσμάτων ἀφεσιν παράσχῃ ταῖς
ψυχαῖς ἡμῶν.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶνε ὡς ἡ τοῦ προηγουμένου.

Ο Ματθαῖος, ὅστις, πρὶν ἦ κληθῆ ἀπόστολος, ἐκαλεῖτο Λευΐς, ἦτο υἱὸς τοῦ Ἄλφαίου, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα ἀποστόλων, Γαλιλαῖος τὸ γένος καὶ τελώνης⁽¹⁾ τὸ ἐπάγγελμα. Κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ πλησίον τῆς Καπερναούμ, ὅτε ἐκάθητο εἰς τὸ τελώνιον, ἀφῆκε πάντα καὶ ἤκολούθησεν αὐτόν. Ἐκήρυξε τὸ πρώτον πρὸς τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ Ἰουδαίους, πρὸς τοὺς ὄποίους καὶ συγέγραψε τὸ Εὐαγγέλιον

(1) Τελῶναι ἐλεγοντο παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις οἱ εἰσπράττοντες τοὺς φόρους, τοὺς ὄποίους οἱ Ἰουδαῖοι ἐπλήρωντο εἰς τοὺς Ρωμαίους.

αύτοῦ, ἔπειτα δὲ ἐκήρυξε κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ πρὸς τοὺς Αἴθιοπας, τοὺς Σύρους, τοὺς Πάρθους καὶ τοὺς Μῆδους, καὶ ἀπέθανεν ἐν Αἴθιοπίᾳ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐορτάζεται τῇ 16 Νοεμβρίου.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου

Βασέλεειον διάδημα ἐστέφθη σὴ κορυφὴ, ἔξ ἀθλων ὃν ὑπέμεινας ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, Μαρτύρων Πρωτόαθλε· σὺ γάρ τὴν Ἰουδαίων ἀπελέγξας μανίαν, εἰδες σοῦ τὸν Σωτῆρα, τοῦ Πατρὸς δεξιόθεν, Αὔτὸν οὖν ἐκδυσώπει ἀεὶ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

‘Η κορυφὴ σου ἐστέφθη μὲν βασικὸν διάδημα ἐκ τῶν ἀθλῶν, ἐκ τῶν μαρτυρίων, τὰ ὅποια ὑπέμεινες ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ὃ πρῶτε τῶν χριστιανῶν μαρτύρων διότι σὺ ἐξελέγξας τὴν μανίαν τῶν Ἰουδαίων, εἰδες τὸν Σωτῆρά σου εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρός. Αὕτὸν λοιπὸν παρακάλει πάντοτε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.’

‘Ο Στέφανος ἦτο εἰς τῶν ἑπτὰ διακόνων, τοὺς ὄποιους οἱ ἀπόστολοι εἶχον ἐκλέξει διὰ νὰ διανέμωσι τὰς ἐλεημοσύνας εἰς τοὺς πτωχούς. Ἐνεκα τῆς θερμῆς αὐτοῦ πίστεως εἰς Χριστὸν καὶ τῶν ἐκτάκτων αὐτοῦ ἔργων κατηγορθεῖς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐκλήθη εἰς τὸ Συνέδριον, ἐνθα δ Στέφανος ἀπελογήθη λαμπρῶς ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐλέγξας τοὺς Ἰου-

δαίους, ὅτι καθὼς ἀλλοτε ἐφόνευσαν τοὺς προφήτας, οὕτω καὶ τώρα ἀντιπράττουσιν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τελευταῖον, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν· Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀρεωγμένους, καὶ τὸν νίδραν τοῦ ἀνθρώπου (τὸν Ἰησοῦν) ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ (Πράξ. ἡ 56). Οἱ Ἰουδαῖοι ἀγανακτήσαντες ἤρπασαν τὸν Στέφανον καὶ ἔφεραν αὐτὸν ἕξω τῆς πόλεως, καὶ τὸν ἐλιθοβόλουν. Ὁ δὲ Στέφανος ἔλεγε· Κύριε, συγχώρησον εἰς αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην. Καὶ παῦτα εἰπὼν ἔξεπνευσεν. Ὑπῆρξε πρῶτος τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο καλεῖται πρωτομάρτυρς. Πανηγυρίζεται δὲ ἡ ἑορτὴ αὐτοῦ τῇ 27 Δεκεμβρίου, καθιερώθεῖσα ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος.

*Tὸ ἀπολυτίκιον εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Προδρόμου
καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.*

Προφῆτα καὶ Πρόδρομε τῆς παρουσίας Χριστοῦ, ἀξέως εὐφημησαές σε οὐκ εὔποροῦμεν ἡμεῖς οἱ πόθῳ τεμῶντές σε· στεέρωσες γάρ τεκούσης καὶ πατρὸς ἀφωνέα, λέλυνται τῇ ἐνδόξῳ καὶ σεπτῇ σου γεννήσει, καὶ σάρκωσες Χριστὸν τοῦ Θεοῦ, κόσμῳ κηρύσσεται.

Σέ, δστις ὑπῆρξες προφήτης καὶ Πρόδρομος⁽¹⁾ τῆς παρουσίας, τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ, δέν εὑποροῦμεν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπαινέσωμεν ἐπαξίως ἡμεῖς οἱ μετὰ πόθου τιμῶντές σε· διότι ἡ στείρωσις τῆς μητρός σου καὶ ἡ ἀφωνία τοῦ πατρός σου ἐλύθησαν διὰ τῆς ἐνδόξου καὶ σεπτῆς γεννήσεώς σου, καὶ δι' αὐτῆς κηρύττεται εἰς τὸν κόσμον ἡ σάρκωσις, ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ο Ιωάννης ἦτο υἱὸς τοῦ Ἱερέως Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβετ, οἵτινες ἦσαν ἀτεκνοί καὶ ἐν τῷ γήρατι αὐτῶν ἤξιώθησαν ν' ἀποκτήσωσιν υἱόν, δστις, ὡς εἶχε προείπει ὁ ἄγγελος εἰς τὸν Ζαχαρίαν, ἔμελλε νὰ δνομασθῇ Ιωάννης. Ἐγεννήθη ἔξ μηνας πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὄνομάζεται προφήτης, διότι προφητεῖαι τινες τῆς Π. Διαθήκης ἐξεπληρώθησαν ἐν αὐτῷ (Ματθ. ۲۱: ۹)· καλεῖται ἐπίσης πρόδρομος μέν, διότι διὰ τῆς διδασκαλίας του προητοίμασε πολλοὺς νὰ πιστεύσωσιν εἰς Χριστόν· βαπτιστὴς δέ, διότι ἔβαπτισε τὸν Χριστὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ. Τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτοῦ διέτριψεν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἀνατολικῆς Ιουδαίας, ζῶν βίον ἀσκητικὸν καὶ κηρύττων ὅτι ἐπλησίασεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· προέτρεπε δὲ τοὺς προσερχομένους εἰς αὐτὸν νὰ μετανοήσωσι καὶ νὰ πράξωσι καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας καὶ ἔβαπτιζεν αὐτοὺς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ. Ἡτο τύπος ἀρετῆς, ἐκήρυξε δὲ μετὰ παρρησίας καὶ θάρρους τὴν ἀλήθειαν. Δὲν ἔδιστασε νὰ ἐλέγξῃ καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Ἡρώδην διὰ τὰς πα-

(1) Ἡ σημασία τῶν λέξεων Προφήτη· Βαπτιστὴς καὶ Πρόδρομος ἐξηγεῖται κατωτέρω.

ρεκτροπὰς αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἔφυλάκισεν αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, δὲν ἐτόλμησε δὲ νὰ φονεύσῃ αὐτὸν φοβούμενος τὸν λαόν, δστις ἐτίμα τὸν Ἰωάννην ὡς δίκαιον καὶ ἄγιον. 'Αλλ' ἐν τέλει ὁ Ἡρώδης ἔπειμψε καὶ ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλαχῇ, θέλων νὰ ἐκπληρώσῃ παράλογον ὑπόσχεσιν, τὴν ὅποιαν εἶχε δώσει κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων του εἰς τὴν θυγατέρα τῆς παρανόμου γυναικὸς αὐτοῦ Ἡρῳάδος. 'Η ἑορτὴ τοῦ γενεθλίου τοῦ Ἰωάννου πανηγυρίζεται ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος τῇ εἰκοστῇ Ἰουνίου, ἐξ δηλαδὴ ἀκριβῶς μῆνας πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς παύτης πολλοὶ τῶν χριστιανῶν, μιμούμενοι τοὺς ἔθνικούς, ἐλούοντο χάριν καθάρσεως ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἔπειτα ἐπῆδων τὰς ἐν ταῖς πλατείαις ἀποτομένας πυράς. Τὸ κάκιστον τοῦτο ἔθιμον, δπερ μέχρι τοῦδε ἐπιχρατεῖ πολλαχοῦ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, κατεπολέμησαν οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας; ἀπηγόρευσε δ' ἐπισήμως ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος ἐν τῷ ξε' κανόνι.

Εἰς τὸν ἄγιον Ἰωάννην εἶνε καθιερωμέναι καὶ δύο ἄλλαι ἑορταῖ· ἡ σύνταξις αὐτοῦ ἑορταζόμενη τῇ 7 Ἰανουαρίου, τῇ ἐπιούσῃ δηλαδὴ τῶν Θεοφανείων πρὸς τιμὴν τοῦ βαπτίσαντος τὸν Χριστόν, καὶ ἡ τῆς ἀποτομῆς αὐτοῦ, ἑορταζόμενη τῇ 29 Αὐγούστου εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀποκεφαλίσεως τοῦ Ἰωάννου ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἶνε καθιερωμένη νηστεία εἰς σημεῖον πένθους. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἑορτὰς ταύτας φάλλεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἔξης ἀπολυτίκιον.

Μνήμη του Δικαέου μετ' ἐγκωμίων· σοὶ

δὲ ἀρκέσει τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κυρίου¹⁾, Πρόδρομε, ἀνεδείχθης γάρ ὅντως καὶ Προφῆτῶν σεβασμιώτερος, ὅτι καὶ ἐν ρεῖθροις βαπτίσαις κατηξιώθης τὸν κηρυττόμενον. "Οθεν τῇσι ἀληθείᾳς ὑπεραθλήσας χαίρων εὐαγγελίσω καὶ τοῖς ἐν Ἀδῃ Θεὸν φανερωθέντα ἐν σαρκὶ, τὸν αἴροντα τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ παρέχοντα ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος

"Ο δίκαιος μνημονεύεται μετ' ἐγκωμίων, μετ' ἐπαίνων· εἰς σὲ δέ, Πρόδρομε, θὰ εἶνε ἀρκετὴ ἡ περὶ σοῦ μαρτυρία τοῦ Κυρίου· διότι ἀνεδείχθης τῷ ὄντι σεβασμιώτερος καὶ αὐτῶν τῶν προφητῶν, καθόσον καὶ ἡξιώθης νὰ βαπτίσῃς εἰς τὰ ὄδατα τοῦ Ἰορδάνου τὸν Χριστόν, τὸν ὄποιον ἐκήρυξτες. "Οθεν μαρτυρήσας, ἀποθανὼν ὑπὲρ τῇσι ἀληθείᾳς, χαίρων ἐκήρυξες καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἀδῃ τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν, ὅτι Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐνηγθρώπησεν, ἔξαλείφων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ παρέχων εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα ἔλεος.

1) Ὁ Χοιστὸς λαλῶν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ τοῦ Ἰωάννου, εἶπε· «Τί ἔξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου· οὗτος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέγραπται. Ἰδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ» (Ματθ. ιά 9—11).

Tὸ ἀπολυτίκιον εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Ἀρχαγ-
γέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ.

Τῶν οὐρανίων στρατεῶν Ἀρχιστρά-
τηγοι, δυσωποῦμεν ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ ἀνά-
ξιοι, ἵνα ταῖς ὑμῶν δεήσεσι τειχί-
σητε ἡμᾶς, σκέπη τῶν πτερύγων, τῆς
ἀύλου ὑμῶν δόξης, φρουροῦντες ἡμᾶς
προσπίπτοντας, ἐκτενώς καὶ βιων-
τας. Ἐκ τῶν κινδύνων λυτρώσασθε
ἡμᾶς, ως Ταξιάρχαι τῶν ἄνω Δυνά-
μεων.

Ὑμᾶς τοὺς ἀρχιστρατήγους τῶν οὐρανίων στρα-
τιῶν, δηλαδὴ τῶν ἀγγέλων, παρακαλοῦμεν ἡμεῖς
οἱ ἀνάξιοι, ἵνα διὰ τῶν δεήσεών σας ἔξασφαλίσῃτε
ἡμᾶς, διὰ τῆς σκέπης τῶν πτερύγων τῆς ἀύλου
ὑμῶν δόξης, φρουροῦντες, φυλάσσοντες ἡμᾶς, οἱ
ὅποιοι προσπίπτομεν ἐνώπιόν σας καὶ ἐπιμόνως βιω-
μενοι πρὸς ἡμᾶς. Σώσατε ἡμᾶς ἐκ τῶν κινδύνων, ώς
ταξιάρχαι τῶν οὐρανίων δυνάμεων.

Ἄγγελοι εἶνε ὄντα πνευματικά, ἀνώτερα τοῦ ἀν-
θρώπου, ὥρισμένα εἰς διακονίαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ
ὅποίου τὸ πρόσωπον διὰ παντὸς βλέπουσιν ἐν οὐρα-
νοῖς καὶ ὑμνολογοῦσιν αὐτόν· εἶνε δὲ καὶ οἱ προστά-
ται καὶ φύλακες τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀριθμὸς τῶν ἀγ-
γέλων· εἶνε ἀστριτος· πάντες δὲ ὁμοῦ οἱ ἄγγελοι δι-
αιροῦνται εἰς 9 τάξεις ἢ τάγματα καλούμενα: Θρό-
νοι, Χερουβίμ, Σεραφίμ, Κυριότητες, Δυνάμεις,
Ἐξουσίαι, Ἀρχαί, Ἀρχάγγελοι καὶ Ἀγγελοι.

Τῶν ἀγγέλων τούτων ἡ σύναξις, ἥτοι ἡ συνάθροισις ἡμῶν εἰς πανηγυρισμὸν αὐτῶν, πανηγυρίζεται τῇ 8 Νοεμβρίου, ἔξαιρέτως δὲ πανηγυρίζεται ἡ μνήμη τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, διότι αὗτοὶ ἀναφέρονται ὀνομαστὶ εἰς τὰς γραφάς. Καλοῦνται δὲ ὁ Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ ἀρχιστράτηγοι, διότι ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ ὁ Μιχαὴλ λαλῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναοῦ, καλεῖ ἑαυτὸν ἀρχιστράτηγον Κυρίου.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου Γεωργίου.

Ως τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς, καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρὸς, βασιλέων ὑπέρμαχος, Τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευς Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τροπαιοφόρε, νικηφόρε, μεγαλομάρτυς Γεώργιε, ἐπειδὴ εἶσαι ἐλευθερωτὴς τῶν αἰχμαλώτων, καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν πτωχῶν, ἰατρὸς τῶν ἀσθενῶν, καὶ προστάτης τῶν βασιλέων, παρακάλει Χριστὸν τὸν Θεὸν νὰ σωθῶσιν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν.

Η ἑορτὴ τοῦ ἀγίου Γεωργίου πανηγυρίζεται τῇ 23 Ἀπριλίου. "Εἴη ὁ ἄγιος Γεώργιος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ, κατήγετο δὲ πρὸς πατρὸς μὲν ἐκ Καππαδοκίας, πρὸς μητρὸς δὲ ἐκ Παλαιστίνης. Εἶχε στρατιωτικὸν ἀξίωμα, διέπρεψε δὲ

εἰς πολλοὺς πολέμους, διὸ καὶ τροπαιοφόρος ἐπεκλήθη. Κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὁ ἄγιος Γεώργιος πολλὰς ὑποστάς βασάνους ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως μετὰ θάρρους καὶ καρτερίας καὶ νικητὴς ἀναδειχθεὶς, πολλοὺς δὲ ὁδηγήσας εἰς Χριστὸν διὰ τῶν ἐκτάκτων αὐτοῦ ἔργων, ὑπέμεινεν ἐν τέλει τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν ἔτει 296.

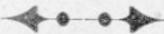
Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου Δημητρίου.

Μέγαν εὕρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ὑπέρμαχον ἡ οἰκουμένη, Ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροπούμενον. Ἡπειρὸν Λυαίου καθεῖλες τὴν δύναμιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὔτως "Ἄγιε, Χριστὸν τὸν Θεόν ἱκέτευε, δωρήσασθας ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

"Η οἰκουμένη (τὸ ρωμαϊκὸν κράτος) σὲ εὔρεν, Ἀθλοφόρε, ἐν τοῖς κινδύνοις μέγαν ὑπέρμαχον, νικῶντα τὰ ἔθνη. Καθὼς λοιπὸν κατέρριψας τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Λυαίου, ἐνισχύσας τὸν Νέστορα ἐν τῷ σταδίῳ, ἐν τῷ ἀγῶνι, οὔτως, "Ἄγιε, παρακάλει Χριστὸν τὸν Θεὸν νὰ δωρήσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα ἔλεος.

"Η ἑορτὴ τοῦ ἀγίου Δημητρίου πανηγυρίζεται τῇ 26 Ὁκτωβρίου. "Ο ἄγιος Δημήτριος κατήγετο ἐκ Θεσσαλονίκης, ἥτοι υἱὸς εὐσεβῶν γονέων καὶ διδάσκαλος τῆς χριστιανικῆς πίστεως. "Οτε τῷ 290 ὁ

αὐτοκράτωρ Μαξέντιος ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην,
συλληφθεὶς ύπ' αὐτοῦ ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπε-
λοῦντο ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀγῶνες καὶ ὁ μὲν Μαξιμ-
ανὸς ἐκάθητο θεατής, Βάρβαρος δὲ καὶ φίλος αὐτοῦ
καὶ παλαιστὴς διάσημος, Λυαῖος δνόματι, καυχώ-
μενος διὰ τὴν σωματικὴν αὐτοῦ ρώμην καὶ τὸ ἀνά-
στημα, προτεκάλει ἐν τῷ σταδίῳ πάντας νὰ παλαί-
σωσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐνίκα πάντας. Τοῦτο ἴδων νεα-
νίας τις χριστιανός, Νέστωρ καλούμενος, φίλος δὲ τοῦ
ἀγίου Δημητρίου, ἐπισκέπτεται αὐτὸν ἐν τῇ φυλα-
κῇ, καὶ ζητεῖ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ ἵνα μονομαχήσῃ
πρὸς τὸν Λυαῖον. Εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ Δημητρίου
στηριχθεὶς ὁ Νέστωρ ἐπάλαισε πρὸς τὸν Λυαῖον, καὶ
ἐνίκησεν αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινε. Τὴν αἰτίαν τῆς νί-
κης τοῦ Νέστορος μαθὼν ὁ αὐτοκράτωρ, διέταξε
καὶ ἐφόρευσαν τὸν Δημήτριον ἐν τῇ φυλακῇ καὶ
τὸν Νέστορα,

Tὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου Νικολάου.

**Κανόνα πέστεως, καὶ εἰκόνα ἡραρ-
τητος, ἐγκρατείας διδάσκαλον, ἀνέ-
δειξέ σε τῇ ποιέμνη σου ἡ τῷν πραγ-
μάτων ἀλήθεια· διὰ τοῦτο ἀντήσω τῇ
ταπεινώσει τὰ ὑψηλά, τῇ πειθαρίᾳ τὰ
πλούσια. Πάτερ Ἱεράρχα Ιησούς,
πρέσβεις **Χριστῷ** τῷ **Θεῷ** αὐθίγας
τὰς ψυχὰς ἡμῶν.**

· Η ἀλήθεια τῶν πραγμάτων σὲ ἀνέδειξεν εἰς τὴν πνευματικήν σου ποίμνην καρόρα, πρότυπον πίστεως, εἰκόνα πραότητος καὶ ἐγκρατείας διδάσκαλον, διὰ τοῦτο διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἀνυψώθης, καὶ διὰ τῆς πτωχείας ἐπλούτισας.¹⁾ Πάτερ Ἱεράρχα Νικόλαε, παρακάλει Χριστὸν τὸν Θεὸν νὰ σωθῶσιν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν.

Πανηγυρίζεται ἡ μνήμη τοῦ ἀγίου Νικολάου τῇ 6 Δεκεμβρίου. "Ηκμασε δ' ὁ ἄγιος Νικόλαος ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ. Οἱ αὐτοκράτορες οὗτοι κατεδίωξαν, ως γνωστόν, τὸν χριστιανισμόν, μετ' ἄλλων δὲ χριστιανῶν συλληφθεὶς καὶ ὁ Νικόλαος ἐφυλακίσθη ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀφέθη ἐλεύθερος. Ἐγένετο ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας, ὑπῆρξεν εἰς τῶν 318 πατέρων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς Συνόδου τῷ 315, ἀπέθανε δὲ τῷ 330. Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐκκλησίας ὁ ἄγιος Νικόλαος ἐποίησε πολλὰ θαύματα, διέσωσε δὲ τρεῖς ἄνδρας, οἵτινες συκοφαντηθέντες ἔμελλον ἀδίκως νὰ θανατωθῶσιν, ἐμφανισθεὶς κατ' ὅναρ εἰς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Ἑπαρχὸν, καὶ μετὰ θάνατον δὲ ἔξηκολούθει κατὰ τὴν παράδοσιν παρέχων τὰς εὑεργεσίας αὐτοῦ εἰς τοὺς δεομένους καὶ σώζων ἐκ παντοίων κινδύνων καὶ περιστάσεων· διὸ καὶ θαυματουργὸς ἐπεκλήθη.

1) Πτωχὸς ἦν, ἀνεδείχθεις πλούσιος τῷ Θεῷ ἐν ἀρετῇ.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἄγίου Σπυρίδωνος.

Τῆς Συνόδου τῆς πρώτης ἀνεδείχθης ὑπέρμαχος, καὶ θαυματουργὸς θεοφόρες Σπυρίδων Πατὴρ ἡμῶν· διὸ γεκρᾶς σὺ ἐν τάφῳ προσφωνεῖς, καὶ ὅφεν εἰς χρυσοῦν μετέβαλεσ· καὶ ἐν τῷ μέλπειν τὰς ἀγίας σου εὐχάς, Ἀγγέλους ἔσχες συλλειτούργοῦντάς σοι, Ιερώτατε. Δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι· δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι· δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ πᾶσιν ἴαματα.

Ἡ μνήμη τοῦ ἄγίου Σπυρίδωνος πανηγυρίζεται τῇ 12 Δεκεμβρίου. Ἡκμασεν ὁ ἄγιος Σπυρίδων ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κατήγετο ἐκ Κύπρου· ἥτο πρότερον ποιμὴν προβάτων, διακρινόμενος διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προεχειρίσθη ἐπίσκοπος Τριμυθοῦντος. Παρέστη εἰς τὴν Α' οἰκουμενικὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον καὶ διὰ τῶν ἀπλουστάτων αὐτοῦ λόγων ἦλεγξεν αὐστηρότατα τοὺς αἱρετικούς Ἀρειανούς. Ποιμάνας τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον ἐν εὔσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ, ἀπέθανε τῷ 350. Τὸ λείψανον αὐτοῦ μετακομισθὲν περὶ τὰ μέσα τοῦ ζ' αἰῶνος εἰς Κωνσταντινούπολιν, μετεκομίσθη καὶ πάλιν ἐκεῖθεν μικρὸν πρὸ τῆς ἀλώσεως εἰς Κέρκυραν, ἐνθα καὶ σώζεται μέχρι τοῦδε. Ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας ἀποδίδει εἰς τὸν ἄγιον Σπυρίδωνα πολλὰ θαύματα, διὸ καὶ ἐπεκλήθη, ὡς

ὁ ἄγιος Νικόλαος, θαυματουργός. Ἐν τῷ ἀπολυτικῷ τοῦ ἄγίου Σπυρίδωνος γίνεται μνεῖα τριῶν θαυμάτων αὐτοῦ, διτὶ δηλαδὴ μετέβαλεν ὅφιν εἰς χρυσοῦν, ἵνα βοηθήσῃ πτωχόν τινα· διτὶ ἡρώτησεν εκρὰν κόρην ἐν τῷ τάφῳ καὶ ἔμαθε παρ' αὐτῆς ποῦ ἦτο κεκρυμμένη παρακαταθήκη τῆς μητρὸς αὐτῆς· καὶ διτὶ ἄγγελοι συνέψαλλον μετὰ τοῦ ἄγίου Σπυρίδωνος, διτὲ οὕτος Ἱερουργῶν ἐξεφώνει τὸ Ειρήνη πᾶσιν.

Tὸ ἀπολυτικὸν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν.

Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτῖσι διογμάτων θεέων πυρσεύσαντας, τοὺς μελιερύτους ποταμοὺς τῆς σιφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας γάμασι καταρδεύσαντας, Βασέλειον τὸν μέγαν, καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ιωάννῃ τῷ τὴν γλώτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί, συγελθόντες ὑμνοις τεμήσωμεν· αὐτοὶ γάρ τῇ τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύσουσιν.

Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου

θεότητος, οἱ δποῖοι ἔφωτισαν τὴν οἰκουμένην διὰ τῶν ἀκτίνων τῶν θείων δογμάτων, τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ διδάσκαλίας, τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, οἱ δποῖοι κατήρδευσαν, ἐπότισαν πᾶσαν τὴν κτίσιν διὰ τῶν ναυαράτων τῆς θεογνωσίας, Βασίλειον τὸν μέγαν, καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, μετὰ τοῦ διαπρεποῦς Ἰωάννου τοῦ χρυσοῦ τὴν γλῶσσαν, ἃς συνέλθωμεν πάντες οἱ ἀγαπῶντες καὶ θαυμάζοντες τοὺς λόγους αὐτῶν καὶ ἃς ὑμνήσωμεν αὐτούς· διότι αὐτοὶ δέονται πάντοτε ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὴν ἄγιαν Τριάδα.

Ο Βασίλειος ὁ Γρηγόριος καὶ ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξαν οἱ τρεῖς μέγιστοι καὶ σοφώτατοι τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, ἐνωρὶς δὲ εἶχε καθιερωθῆ ἐορτὴ εἰς ἔκαστον ἔξ αὐτῶν, καὶ ἡ μὲν ἐορτὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου πανηγυρίζεται τῇ 1 Ἰανουαρίου, ἡ δὲ τοῦ Γρηγορίου τῇ 25 Ἰανουαρίου, καὶ ἡ τοῦ Χρυσοστόμου τῇ 13 Νοεμβρίου. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ γέρθη μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἕρις περὶ τοῦ τις τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἦτο ἀγώτερος τῶν ἄλλων, καὶ οἱ μὲν τῶν χριστιανῶν ἐτάσσοντο ὑπὲρ τοῦ ἐνός, οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, διὰ τοῦτο πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἔριδος συνέστη ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τῷ 1100 ἡ ἐορτὴ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, ἥτις ἔκτοτε πανηγυρίζεται τῇ 30 Ἰανουαρίου. Τὴν ἀκολουθίαν δὲ τῆς ἐορτῆς ταύτης συνέθεσεν ὁ ἐπίσκοπος Εὐχαῖτων Ἰωάννης.

Ο Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη περὶ τὸ 329 ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καπαδοκίας, ἐκ γονέων Βασιλείου καὶ Ἐμμελείας. Ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Λιβανίου ἐπιστρέψας δὲ εἰς Καισάρειαν

ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Πόντου ἡσυχαστήρια. Περὶ τὸ 370 ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς πατρίδος αὐτοῦ Καισαρείας. Διεκρίθη διὰ τὸ ἔκτακτον αὐτοῦ θάρρος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὅποιας τὴν δρθὴν διδασκαλίαν ὑπερήσπισε γενναίως κατὰ τοῦ Ἀρείου· ὑπῆρξε τύπος φιλανθρωπίας, καὶ συνέγραψεν ἔργα σοφώτατα. Ἀπέθανε τῷ 379.

Ο μέγας Γρηγόριος ἐγεννήθη ἐν Ἀρειανζῷ, κώμῃ τῆς Καππαδοκίας, οὐχὶ μακρὰν τῆς Ναζιανζοῦ. Εἶχε γονεῖς εὐσεβεῖς, τὸν Γρηγόριον καὶ τὴν Νόναν. Ἐξεπαιδεύθη ἐν Καισαρείᾳ, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἀθήναις, ἐνθα συνεδέθη διὰ στενῆς καὶ ισοβίου φιλίας πρὸς τὸν Βασίλειον. Ἀπελθὼν τῶν Ἀθηνῶν μετέβη εἰς τὰ κατὰ τὸν Πόντον ἡσυχαστήρια· προχειρισθεὶς δὲ ἐπειτα ἐπίσκοπος Σασίμων πρόηθη ἐν τέλει εἰς ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, ἐνθα διὰ τῆς ἔκτακτου αὐτοῦ εὐγλωττίας μεγάλως συνετάραξε τοὺς ἔκει λιχύοντας αἱρετικοὺς Ἀρειανούς. Παραιτηθεὶς τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου, ἐπέστρεψεν εἰς Ναζιανζόν, ὅπου καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 390. Ὑπῆρξε πρόσεδρος τῆς Β' οἰκουμενικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τῷ 381, ἐπωνομάσθη δὲ Θεολόγος, διότι διὰ τῶν σοφῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων ὑπερήσπισε τὴν Θεότητα τοῦ Λόγου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῷ 334 ἐκ γονέων εὐσεβῶν Σεκούνδου καὶ Ἀνθούσης. Ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Λιβανίου, διακριθεὶς ἐν τῇ ρητορικῇ. Διέτριψεν ἐπειτα εἰς τὰ ἡσυχαστήρια τῆς Ἀντιοχείας, προχειρισθεὶς δὲ πρεσβύτερος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίας

προήχθη εἰς ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῷ 389. Περιῆλθεν εἰς ρῆξιν πρὸς τὴν Αὐτοκράτειραν Εύδοξίαν, διότι ἦλεγχεν αὐτήν· δἰς ἔξωρίσθη ὑπ' αὐτῆς, ἀπαγόμενος δὲ τὸ δεύτερον εἰς τὴν ἔξορίαν ἀπέθανε καθ' ὄδὸν ἐνεκα τῶν κακουχιῶν τῷ 407. Διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ εὐγλωττίαν ἐπωνυμάσθη Χρυσόστομος καὶ χριστιανὸς Δημοσθένης. Συνέγραψε πλεῖστα σοφὰ ἔργα· ὑπῆρξε τύπος φιλανθρωπίας· εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλήρου καὶ ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Γότθους καὶ τοὺς Πέρσας.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1898

χ

Εύρετήριον

Σελίς

Απολιτίκια τῆς Ὀχταίχου

Τοῦ γίδου σφραγισθέντος	9
Ότε μαργύδες πρὸς τοὺς δάσαρος	10
εἰσπαινόδω τὰ οὐράνια	11
Τό γαύδροντος θρασάτους μηρύγηα	12
Τόν ουράρχον δόρον	13
ἀρρενιαι διάρρησις	14
Χαρίζοντας τῷ Σταύρῷ σον τοὺς δάσαρος	15
ἐξ ἕτος μαργύδες ὁ μώναρχος	16

Απολιτίκια τῶν Δευτοτικῶν Εορτῶν

τοῦ Χριστουγέννων	(25 Δεκ.)	17
τοῦ Περιηρτοῦντος Κυρίου	(1 Ιαν.)	18
τοῦ Θεοφανεῖ	(6 Ιαν.)	20
τοῦ Βασανῶντος	(2 Φεβρ.)	21
τοῦ Μεταμορφώσεως	(6 Αργ.)	23
τοῦ Βησσοῦντος τοῦ Τριών Σταύρον	(14 Σεπτ.)	24
τοῦ Κορινθίου τοῦ Βαΐου		26
τοῦ Αναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἡ τοῦ Παόχα		28
τοῦ Αραγγίεως		29
τοῦ Πεντηκοστοῦ		31

Απολιτίκια τῶν Θεομητορικῶν Εορτῶν

τοῦ Γεννήσεως τοῦ Θεορόντος	(8 Σεπτ.)	33
τοῦ Ειοδίου τοῦ Θεορόντος	(21 Νοεμβρ.)	34
τοῦ Εναπόλεων	(25 Μαρτ.)	36
τοῦ Κορινθίου τοῦ Θεορόντος	(15 Αύγ.)	38
τοῦ Αναγονείας τοῦ ἀκαδίστου Θύμου		41

Απολιτίκια τῶν ἑορτῶν τῆς Ἀγίων

τὸν ἀγίου Διοσσόγεων Πέτρου καὶ Παύλου (29 Ιουν.)	42
τῆς Μεταστάσεως τοῦ Εὐαγγελίου Τυνησίου (26 Σεπτ.)	45
τοῦ ἀγίου Αρσενίου Αρσενίου (30 Νοεμβρ.)	46
» " Φεραίων (14 ")	47
» Εὐαγγελίου Μαρτυρίου (16 ")	48
» Πρωτομαρτυρίου Ερεγίου (27 Δεκ.)	49
εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Προδρόμου ναὶ Βασιλείου Τυνησίου (20 Ιουν.)	50
εἰς τὴν Λιταῖσιν Τυνησίου Προδρόμου (7 Ιαν.) ναὶ εἰς αποφοίνια Κεραπίστη Προδρόμου (29 Αύγ.)	52
εἰς τὴν Λιταῖσιν τοῦ ἀρχαρχήσιον Με- χανῆ ναὶ Γαβρίηλ (τὸν Γαβριηλίου) (8 Νοεμβρ.)	54
τοῦ ἀγίου Γεωργίου (23 Απρ.)	55
» " Δημητρίου (26 Οκτ.)	56
» " Ηγιασμάτων (6 Δεκ.)	57
» " Λιοριζίδηρος (12 ")	59
τοῦ Τριών Τεραπονίων (30 Ιαν.)	60

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τιμᾶται δρ. 1.

024000020133

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

821

Στρατιώτης

Στρατιώτης